

Betænkning om en rejsedommerordning

Afgivet af Retsplejerådet

BETÆNKNING NR. 1299

1995

Købes hos boghandleren eller hos

Statens Information, INFOservice

Postboks 1103, 1009 København K

Telf. 33 37 92 28, Fax 33 37 92 99

Indholdsfortegnelse

	Side
Kapitel 1. Indledning	5
1. Retsplejerådets kommissorium.....	5
2. Retsplejerådets sammensætning og behandling af kommissoriet	6
Kapitel 2. Rejsedommerordningen	9
1. Rejsedommerordningens lovgrundlag	9
2. Forarbejderne til retsplejelovens regler om rejsedommerordnin- gen.....	9
3. Høringssvar vedrørende rejsedommerordningen.....	12
4. Andre regler om midlertidig beskikkelse	14
5. Norsk og svensk ret.....	16
6. Erfaringer med rejsedommerordningen	18
7. Retsplejerådets forslag til udformning af en permanent rejsedom- merordning.....	18
8. Forholdet til grundloven	20
Kapitel 3. Afvigelse fra værnetingsreglerne	25
1. Problemstillingen.....	25
2. Gældende regler.....	25
3. Forholdet til grundloven.....	28
4. Andre hensyn bag værnetingsreglerne.....	34
5. Norsk og svensk ret.....	35
6. Retsplejerådets forslag.....	35
Kapitel 4. Retsplejerådets samlede konklusion vedrørende rejsedom- mere og afvigelse fra værnetingsreglerne	37
Kapitel 5. Lovudkast med bemærkninger	39
BILAG	
Bilag 1. Uddrag af lovforslag L 231.....	43
Bilag 2. Uddrag af retsplejeloven 1994.....	57
Bilag 3. Bekendtgørelse nr. 112 af 11. marts 1986 om tingsteder for lands- retterne.....	69
Bilag 4. Østre Landsrets redegørelser om rej sedommerordningen.....	73
Bilag 5. Vestre Landsrets redegørelser om rej sedommerordningen.....	107

Kapitel 1. Indledning.

1. Retsplejerådets kommissorium.

Ved skrivelse af 17. maj 1994 anmodede Justitsministeriet Retsplejerådet om at foretage en gennemgang af forsøgsordningen med rejsedommere og fremkomme med forslag til, hvordan en permanent ordning i givet fald kan udformes. Justitsministeriet anmodede endvidere rådet om at overveje og vurdere behovet og mulighederne for at etablere en udvidet adgang til at overføre sager fra én byret til en anden og i givet fald udarbejde lovudkast herom.

Skrivelsen lyder således:

»1. Efter drøftelse med retspræsidenterne, Den danske Dommerforening og Dommerfuldmægtigforeningen fremsatte Justitsministeriet den 6. april 1994 lovforslag (L 231) om, at der som en forsøgsordning indtil udgangen af 1995 åbnes mulighed for, at der ved landsretterne ansættes dommere, der kan bistå et byretsdommerembede (retsplejelovens § 4, stk. 3).

Samtidig foreslås der indsat en ny § 45 i retsplejeloven.

Efter denne bestemmelse kan vedkommende landsretspræsident midlertidigt beskikke en yderligere dommer ved en byret, når byrettens forhold tilsiger det.

Der tænkes her navnlig på tilfælde, hvor byretten er belastet af en eller flere store sager, hvor den har lange sagsbehandlingstider, eller hvor andre særlige ressource-mæssige forhold gør sig gældende.

Forsøgsordningen vil således indebære, at de nævnte dommere ved Østre og Vestre Landsret samt efter indvilligelse andre dommere m.v. efter landsretspræsidenternes bestemmelse midlertidigt kan beskikkes ved særlig belastede byretsembeder med henblik på at nedbringe sagsbehandlingstiderne.

Justitsministeriets forslag til lov om ændring af straffeloven og retsplejeloven (Rejsedommerordning, forkyndelse, udeblivelsesdomme i straffesager samt lønindeholdelse for bøder, sagsomkostninger og konfiskerede beløb m.v.) (L 231) vedlægges.

Folketinget har vedtaget lovforslaget den 10. maj 1994, for de omhandlede bestemmelser vedkommende til ikrafttræden den 1. juni 1994.

2. Som nævnt har reglerne karakter af en forsøgsordning. Justitsministeriet har i lyset heraf i lovforslaget tilkendegivet, at man vil forelægge ordningen for Retsplejerådet. Justitsministeriet har endvidere overvejet, om det vil være hensigtsmæssigt at etablere en ordning, hvorefter retsplejelovens værnetingsregler i civile sager og straffesager kan fraviges, når særlige ressource-mæssige forhold gør sig gældende.

Efter den gældende affattelse af retsplejelovens § 702 kan fravigelse af reglerne om værneting på begæring gøres i straffesager, så længe domsforhandlingen ikke er påbegyndt, når særlige grunde taler herfor. Når domsforhandlingen er påbegyndt, kan overflytning til anden ret alene ske, hvis domstolen er rette værneting, jf. retsplejelovens § 703.

Der har været rejst spørgsmål om, hvorvidt det i tilfælde, hvor det mindre dommerembede belastes med flere meget store civile sager eller straffesager, vil være hensigtsmæssigt at åbne mulighed for, f.eks. at landsretten kan bestemme, at en eller flere af disse sager overføres til et andet byretsembede.

En sådan ordning, hvor der generelt åbnes mulighed for fravigelse af værnetingsreglerne af ressourcemæssige grunde, giver imidlertid anledning til en række principielle overvejelser.

Værnetingsreglerne er således navnlig fastsat af hensyn til parterne og til sagens oplysning.

I lovforslaget har Justitsministeriet derfor tilkendegivet, at en nyordning på dette område må forudsætte yderligere overvejelser i et lovforberedende udvalg, og at Justitsministeriet vil forelægge spørgsmålet for Retsplejerådet.

3. På denne baggrund skal Justitsministeriet hermed anmode Retsplejerådet om at foretage en gennemgang af forsøgsordningen med rejsedommere og fremkomme med forslag til, hvordan en permanent ordning i givet fald kan udformes. Justitsministeriet skal endvidere anmode rådet om at overveje og vurdere behovet og mulighederne for at etablere en udvidet adgang til at overføre sager fra én byret til en anden og i givet fald udarbejde lovudkast herom.

Retsplejerådets udtalelse bedes foreligge senest den 1. juli 1995.«

2. Retsplejerådets sammensætning og behandling af kommissoriet.

Præsidenterne for Østre Landsret og Vestre Landsret har deltaget i et af rådets møder sammen med rejsedommerne Margit O. Laub og Torben Bybjerg Nielsen.

Retsplejerådet har ved afgivelsen af denne betænkning haft følgende sammensætning:

Højesteretsdommer Peer Lorenzen (formand), retspræsident Knud Arildsen, advokat Karen Dyekjær-Hansen, afdelingschef Torsten Hesselbjerg, statsadvokat Karsten Hjorth, retsassessor Niels Otto Jensen, politimester Finn Larsen, landsretssagfører Kristian Mogensen og dommer Holger Skovsborg.

Hvervet som sekretær for rådet har været varetaget af fuldmægtig Bertil A. Frosell, Justitsministeriet.

Tekstbehandlingen ved udarbejdelsen af betænkningen er udført af kontorfuldmægtig Bente Saxkjær.

August 1995

Peer Lorenzen

Knud Arildsen

Karen **Dyckjær-Hansen**

Torsten Hesselbjerg

Karsten Hjorth

Niels Otto Jensen

Finn Larsen

Kristian Mogensen

Holger Skovsborg

Bertil A. Frosell

Kapitel 2 Rejsedommerordningen.

1. Rejsedommerordningens lovgrundlag.

Retsplejelovens § 4, stk. 3, lyder således:

»§ 4. - - -

Stk. 2. - - -

Stk. 5. Der ansættes en dommer ved Østre Landsret og to dommere ved Vestre Landsret fortrinsvis til varetagelse af de i § 45 nævnte opgaver.

Stk. 4. - - -«

Retsplejelovens § 45 lyder således:

§ 45. Landsrettens præsident kan meddele midlertidig beskikkelse som yderligere dommer ved en byret, når byrettens forhold tilsiger det. Bestemmelsen i § 44, stk. 4, finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Beskikkelse efter stk. 1 kan uden ansøgning kun meddeles de i § 4, stk. 3, nævnte dommere, der gør tjeneste i landsretskredsen. Beskikkelsen kan i intet tilfælde meddeles udover et samlet tidsrum af 2 år.

Stk. 3. Sker beskikkelsen ved en af de i § 17, stk. 1 eller 4, omhandlede byretter, træffer landsretspræsidenten efter forhandling med byrettens medlemmer bestemmelse om, hvilke forretninger der skal varetages af den midlertidigt beskikkede dommer.

Bestemmelserne har fået denne udformning ved lov nr. 369 af 18. maj 1994, der blev vedtaget enstemmigt i Folketinget den 10. maj 1994. Rejsedommerordningen trådte i kraft den 1. juni 1994.

2. Forarbejderne til retsplejelovens regler om rejsedommerordningen.

I lovforslag nr. L 231, fremsat den 6. april 1994, jf. Folketingstidende 1993/94, tillæg A, sp. 8021 ff., foreslog Justitsministeriet gennemførelsen af den i bestemmelsen hjemlede rejsedommerordning.

I de almindelige bemærkninger pkt. 2.2. redegøres der for Justitsministeriets overvejelser og forslag.

Det fremgår heraf, at det efter Justitsministeriets opfattelse ikke kan undgås, at enkelte dommerembeder midlertidigt - f.eks. på grund af mange eller store sager - kan få en længere behandlingstid, end det er ønskeligt. Omvendt bør man ikke tildele de enkelte embeder sådanne ressourcer, at der er en konstant overkapacitet med henblik på sådanne særligt belastede perioder. Det bør søges modvirket, at der som følge af en midlertidig merbelastning af en byret sker en væsentlig forøgelse af sagsbehandlingstiden ved den pågældende ret, ligesom sagsbehandlingstiderne ved domstolene så vidt muligt generelt bør holdes nede.

Bemærkningerne henviser endvidere til, at der på finansloven for 1994 foreløbig for to år er skabt bevillingsmæssig hjemmel til en rejsedommerordning bestående af indtil 3 dommere og indtil 5 kontorfunktionærer. Samtidig er det forudsat, at ordningen nærmere reguleres ved en ændring af retsplejeloven.

På denne baggrund og efter drøftelse med retspræsidenterne, Den danske Dommerforening og Dommerfuldmægtigforeningen foreslog Justitsministeriet, at der som en forsøgsordning åbnedes mulighed for, at der ved landsretterne ansættes dommere, der kan bistå et byretsdommerembede, når byrettens forhold tilsiger det. Der tænkes her navnlig på tilfælde, hvor byretten er belastet af en eller flere store sager, hvor den har lange sagsbehandlingstider, eller hvor andre særlige ressourcemæssige forhold gør sig gældende.

Det blev foreslået at oprette 2 stillinger af denne karakter ved Vestre Landsret og 1 stilling ved Østre Landsret. Stillingerne skulle ifølge bemærkningerne oprettes som dommerstillinger, men det ville som følge af ordningens midlertidige karakter næppe være hensigtsmæssigt at besætte dem med fast udnævnte dommere. Som følge heraf forudsattes stillingerne besat ved, at retsassessorer eller dommerfuldmægtige med en vis anciennitet konstitueres som dommere. Til varetagelse af sekretæropgaver i tilknytning til disse stillinger ville der blive ansat et antal kontorfunktionærer ved landsretterne.

Samtidig blev det foreslået at indsætte den nye § 45 i retsplejeloven. Efter denne bestemmelse kan vedkommende landsretspræsident midlertidigt beskikke en yderligere dommer ved en byret, når byrettens forhold tilsiger det. Den foreslåede forsøgsordning indebar således, at de nævnte konstituerede dommere ved Østre Landsret og Vestre Landsret efter landsretspræsidentens bestemmelse midlertidigt beskikkes ved visse byretssteder med henblik på at nedbringe sagsbehandlingstiderne.

Det forudsættes i bemærkningerne, at de personer, der kan meddeles beskikkelse efter § 45, er de i den samtidig foreslåede § 4, stk. 3, nævnte yderligere dommere ved landsretterne, faste dommere ved byret, konstituerede byretsdommere, retsassessorer eller dommerfuldmægtige med en vis anciennitet. De ovennævnte yderligere dommere ved landsretterne har efter § 45, stk. 2, pligt til at lade sig beskikke til varetagelse af opgaver efter § 45 i samme landsretskreds. For så vidt angår faste byretsdommere, konstituerede dommere, retsassessorer eller dommerfuldmægtige følger det derimod af loven, at der kun kan ske beskikkelse i tilfælde, hvor den pågældende har indvilliget i at lade sig beskikke. Den, der beskikkes, skal i alle tilfælde opfylde betingelserne for at være fast dommer, jf. § 45, stk. 1, 2. pkt.

Når en yderligere dommer midlertidigt beskikkes ved et byretsembede i medfør af § 45, opstår spørgsmålet om fordelingen af sagerne ved embedet. Ved enedommerembeder, jf. § 17, stk. 4, eller todommerembeder, jf. § 17, stk. 1, blev det foreslået, at sagernes fordeling afgøres af landsretspræsidenten efterforhandling med rettens faste dommere og den midlertidigt beskikkede dommer, jf. § 45, stk. 3. Ved præsidentembeder eller embeder, der forestås af en administrerende dommer, skulle præsidenten eller den administrerende dommer træffe bestemmelse om sagernes fordeling.

De nyoprettede dommerstillinger placeres efter forslaget som nævnt ved henholdsvis Østre og Vestre Landsret og forudsættes - som følge af deres midlertidige karakter - besat ved konstitution. Konstitutionen i en af de nyoprettede dommerstillinger skal efter forslaget kunne udstrækkes til hele forsøgsperioden. Beskikkelse kan efter retsplejelovens § 45, stk. 2, i intet tilfælde meddeles udover et samlet tidsrum af 2 år. Det hedder herom i de almindelige bemærkninger til lovforslaget, pkt. 2.2.: »Beskikkelsen ved ét bestemt byretsdommerembede kan efter lovforslaget ikke udstrækkes over 2 år, jf. § 45, stk. 2, 2. pkt.«

I de - korterevarende - perioder, hvor den pågældende ikke er beskikket ved en byret i landsretskredsen, skal vedkommende gøre tjeneste i landsretten. Det kunne være tjeneste i forbindelse med udførelse af landsrettens sekretariatsfunktioner, eller den pågældende kan konstitueres som landsdommer i sådanne perioder.

Som nævnt har reglerne karakter af en forsøgsordning. Justitsministeriet tilkendegav i bemærkningerne, at man i lyset heraf ville anmode Retsplejerådet om at foretage en gennemgang af ordningen og fremkomme med forslag til, hvorledes en permanent ordning i givet fald kan udformes.

Om rejse-dommerordningens økonomiske og administrative konsekvenser anføres det i lovforslagets almindelige bemærkninger pkt. 7, at forslaget om iværksættelse af en forsøgsordning med et rejsehold af dommere vil medføre udgifter til 3 dommere og et antal kontorfunktionærer. Til dækning af udgifterne blev retternes bevilling på finansloven for 1994 øget med 2,5 mio. kr. (lønsum). Der blev samtidig oprettet 3 årsværk i bevillingslønramme 37. Ud over lønudgifter vil der efter bemærkningerne endvidere være udgifter til rejser og time- og dagpenge m.v. Dette beløb, der ikke er nærmere opgjort, vil blive afholdt inden for de eksisterende bevillingsmæssige rammer;

I de specielle bemærkninger til den foreslåede § 45, der blev vedtaget uændret (Folketingstidende 1993/94, tillæg A, sp. 8067), hedder det bl.a.:

»Det fremgår af retsplejelovens § 55, at bestemmelserne om Den særlige Klagerets kompetence m.v. i retsplejelovens § 49, stk. 1 og stk. 4-10 finder tilsvarende anvendelse på midlertidigt beskikkede dommere. Disse regler vil således også finde anvendelse på dommere, der er midlertidigt beskikkede i medfør af den foreslåede bestemmelse.«

De særlige opgaver, der sigtes til i sidste led af retsplejelovens § 4, stk. 3, er ifølge de

specielle bemærkninger opgaver som midlertidigt beskikket, yderligere dommer ved byret, jf. § 45, stk. 1, 1.pkt.

I øvrigt blev der foreslået og vedtaget en ændring af retsplejelovens § 51, således at tilbagekaldelse af midlertidig beskikkelse efter den foreslåede § 45 omfattes af bestemmelsen i § 51, hvorefter ophør af beskikkelsen beslutes af den beskikkende myndighed.

3. Høringssvar vedrørende rejsedommerordningen.

Justitsministeriet har indhentet en række høringssvar over et udkast til lovforslaget vedrørende rejsedommerordningen.

Præsidenten for Østre Landsret udtaler, at man bør undlade at nævne oprettelsen af de tre dommerstillinger ved landsretterne i selve loven, fordi man i modsat fald vil være henvist til at gennemføre en ny lovændring, såfremt Retsplejerådet kommer til, at der er betænkeligheder ved ordningen. Det foreslås endvidere, at der i § 45, stk. 2, for tydeligheds skyld indføres: »Uden for de i § 44, stk. 2, 2. pkt., nævnte tilfælde, skal en dommer ved byret ikke være forpligtet til at modtage midlertidig beskikkelse efter stk. 1.« Præsidenten for Østre Landsret henstiller, at der tilvejebringes mulighed for også i Østre landsretskreds at ansætte to yderligere dommere. Præsidenten for Vestre Landsret tiltræder, at der bliver skabt mulighed for placering af to rejsedommerstillinger i landsretskredsen. Præsidenten finder det rigtigst, at ordningens karakter af forsøgsordning tydeliggøres, og tilslutter sig i øvrigt forslaget fra præsidenten for Østre Landsret vedrørende § 45, stk. 2.

Præsidenten for Københavns Byret udtaler, at en forsøgsordning med rejsedommere kan iværksættes, så længe Retsplejerådets undersøgelser står på, men byretten finder ikke, at ordningen bør fastlægges i retsplejeloven, forinden resultatet af Retsplejerådets overvejelser foreligger. Skrivelsen fra Præsidenten for Københavns byret er vedlagt et notat, der bl.a. påpeger en række retlige betænkeligheder ved ordningen.

I det omtalte notat fra Københavns Byret hedder det bl.a.:

».....

Ifølge retsplejelovens § 42, stk. 2, der ikke foreslås ændret, sker udnævnelse til landsret som »landsdommer« og til byretterne som »dommer« med angivelse af, hvor den pågældende ansættes. Ansættelsesstedet har betydning i relation til grundlovens § 64, hvorefter dommere ikke kan forflyttes.

Lovforslagets § 4, stk. 3, indebærer, at der i retsplejeloven indføres byretsdommerstillinger ved landsretterne uden fast tjenestested. Dommerne skal fortrinsvis varetage de i lovforslagets § 45 nævnte opgaver og således virke som dommere ved byretsembeder i landsretskredsen efter landsretspræsidentens bestemmelse. Ifølge lovforslagets bemærkninger kan de tillige virke som konstituerede landsdommere i perioder, hvor de ikke udsendes af landsrettens præsident. Såfremt for-

slaget gennemføres, vil det f.eks. for den dommer, der udnævnes i stillingen som byretsdommer ved Østre Landsret, indebære, at dommeren er forpligtet til i halve eller hele år at gøre tjeneste ved alle byretsembeder øst for Lillebælt, fra Færøerne i nord til Lolland-Falster i syd samt på Bornholm. Efter retsplejelovens § 19, stk. 3, skal dommeren have bolig ved retskredsens hovedtingsted. Spørgsmålet melder sig: Hvor skal rejsedommeren bo?

Lovforslaget og det tidligere fremsendte lovudkast har i Københavns byret været debatteret indgående, idet dommerne finder, at forslaget om indførelse af de nye dommerstillinger giver anledning til store principielle betænkeligheder i forhold til dommernes beskyttelse mod forflyttelse i grundlovens § 64.

Beskikkelse som yderligere dommer ved byret kan ifølge lovforslagets § 45, stk. 2, 2. pkt., i intet tilfælde meddeles ud over et samlet tidsrum af 2 år. Lovforslagets bemærkninger indeholder ingen bidrag til fortolkning af denne bestemmelse. Tidsbegrænsningen må efter forslaget også gælde dommere, der efter forslagens § 4, stk. 3, er udnævnt ved landsretterne til fortrinsvis at varetage rejse-dommeropgaver. Hvis lovforslaget gennemføres, og der udnævnes dommere i de oprettede stillinger, opstår spørgsmålet, hvor dommeren skal gøre tjeneste, når de 2 år er gået, og han ikke længere skal udsendes. Skal dommeren da blive i landsretten, som landsdommer, som konstitueret landsdommer eller skal der findes et andet dommerembede til den pågældende, således at en ny rejsedommer kan udnævnes ved landsretten?

Ifølge grundlovens § 64 kan dommere ikke forflyttes mod deres ønske uden for de tilfælde, hvor en omordning af domstolene finder sted. Lovforslaget om rejse-dommere kan ikke anses for en omordning af domstolene, idet der herved forstås en ændring af domstolenes organisation, f.eks. således, at en dommers retskreds nedlægges i forbindelse med ændring af retskredsinddelingen.... Dommere kan kun ansættes således, at de har den retsstilling, som grundlovens § 64 angiver, og denne retsstilling er også beskyttet imod indgreb ved lov....

Dommere er tjenestemænd, men ifølge tjenestemandslovens § 34, stk. 2, gælder tjenestemandslovens § 11 om pligt til midlertidigt at gøre tjeneste i sideordnet stilling, ikke for dommere. Begrundelsen for, at dommere er undtaget fra denne regel, er ifølge bemærkningerne til tjenestemandslovens § 34 i tjenestemandskommissionens betænkning nr. 483/1969, side 129, at det er nødvendiggjort af grundlovens bestemmelser om dommere.

Lovforslaget og dets bemærkninger synes at forudsætte, at man ved udnævnelse af dommere kan tage forbehold om, at de er forpligtede til at lade sig forflytte og derfor ikke kan påberåbe sig grundlovens § 64. Bestemmelsen i grundlovens § 64 udelukker imidlertid, at en dommer ved ansættelsen underkaster sig et forbehold om forflyttelse.... Grundlovens § 64 sikrer dommernes personlige uafhængighed og er ikke indrømmet af hensyn til den enkelte dommer, men for at sikre domstolenes uafhængighed.

Forholdet er.... det, at ved at henlægge kompetencen til at forflytte dommere til landsretternes præsidenter, har man kun opnået at sikre domstolenes uafhængighed af den udøvende magt, men dommernes personlige uafhængighed er ikke tilstrækkelig sikret ved lovforslaget. Det er dommernes personlige uafhængighed, der beskyttes ved grundlovens regler om forbud mod forflyttelse. For den byretsdommer, der i henhold til lovforslagets § 45 bliver pålagt i længere tid at gøre tjeneste i et dommerembede fjernt fra hjemmet, vil ulempen være den samme, uanset om forflyttelsen er besluttet af Justitsministeriet eller af en landsretspræsident. Københavns byrets dommere ser en risiko for, at såfremt lovforslaget gennemføres, kan det ved fremtidige dommerudnævnelser blive tillagt betydning, at en ansøger i en periode har påtaget sig en belastende rejseforpligtelse, således at denne ansøger foretrækkes til et attraktivt embede frem for ansøgere, der af familiemæssige grunde ikke har kunnet påtage sig en sådan forpligtelse.

Præsidenterne for retterne i Århus, Odense, Aalborg og Roskilde udtaler, at de kan tilslutte sig hovedlinierne i lovteksten og de dertil knyttede bemærkninger. Præsidenterne foreslår, at det præciseres i lovteksten, at hensigten med forslaget er gennem en ansættelse af tre dommere i en forsøgsperiode at bidrage til en generel begrænsning af byretternes sagsbehandlingstider. Det foreslås endvidere, at der optages en revisionsbestemmelse i loven til understregning af, at der er tale om en forsøgsordning.

Den danske Dommerforening finder, at det foreliggende lovudkast er i overensstemmelse med tidligere drøftelser med foreningen. Dommerfuldmægtigforeningen kan tiltræde, at der iværksættes en forsøgsordning med indhold som i forslaget, men finder, at det udtrykkeligt bør fremgå af lovteksten, at der er tale om en forsøgsordning.

4. Andre regler om midlertidig beskikkelse.

Retsplejelovens § 44 lyder således:

»44. Midlertidig beskikkelse til højesteretsdommer kan ikke finde sted. Ved embedsledighed skal fast beskikkelse ske inden 6 måneders forløb.

Stk. 2. Til midlertidigt at beklæde andre dommerembeder, når det på grund af embedsledighed eller en fast dommers forfald måtte være nødvendigt, meddeler justitsministeren beskikkelse. Enhver dommer ved byret skal være forpligtet til, når det af fornævnte grunde skønnes fornødent, at modtage beskikkelse af justitsministeren til, foruden sit eget embede, midlertidigt at beklæde et andet embede som dommer ved byret. Uden for tilfælde af sygdomsforfald kan embede som landsdommer, præsident eller vicepræsident i Sø- og Handelsretten eller som dommer ved byret ikke holdes besat ved midlertidig beskikkelse i over et år. Hvor

den midlertidige beskikkelse er foranlediget ved dommerens udførelse af et andet offentligt hverv, skal dog den nævnte frist ved kongelig resolution kunne forlænges for indtil et år ad gangen på betingelse af, at ganske særlige grunde taler derfor, at samtykke gives af præsidenten for vedkommende kollegiale ret, eller for retspræsidenters og enkeltdommers vedkommende af præsidenten for den nærmeste overordnede ret, og at en fast ansat dommer midlertidigt beskikkes i den pågældende stilling. Midlertidig beskikkelse ved kongelig resolution kan i intet tilfælde meddeles udover et samlet tidsrum af 3 år.

Stk. 3. Landsrettens præsident kan i påtrængende tilfælde, samt når den faste dommers forfald skønnes at blive kortvarigt, meddele bemyndigelse til midlertidigt at forestå embedet som dommer ved byret. Dette gælder dog ikke i Københavns byret og retterne i Århus, Odense, Ålborg og Roskilde. Meddelelse om bemyndigelse efter 1. pkt. skal straks gives til justitsministeren.

Stk. 4. Den, som beskikkes til midlertidig at beklæde et dommerembede, må være i besiddelse af de samme egenskaber, som udkræves til at beklæde embedet som fast dommer.»

Enhver dommer ved byret er således efter § 44, stk. 2, 2. pkt., forpligtet til at modtage beskikkelse og - foruden sit eget embede - midlertidigt at beklæde et andet embede som dommer ved byret. Denne regel kom ind i retsplejeloven på initiativ fra Landstingets udvalg til behandling af retsplejereformen under henvisning til, at pligten »vil bidrage til, at de nu saa hyppige midlertidige Beskikkelser af Fuldmægtige som Dommere i mange tilfælde kan undgaas«, jf. Rigsdagstidende 1913/14, tillæg B, sp. 2812.

Den særlige bestemmelse i § 44, stk. 2, 2. pkt., anvendes kun i sjældne tilfælde til at beskikke en byretsdommer til, foruden sit eget embede, midlertidigt at forestå et andet embede som byretsdommer. I 1993 meddelte Justitsministeriet i et enkelt tilfælde en byretsdommer beskikkelse til i en uge at forestå et andet byretsembede foruden sit eget. Det er vist nok det eneste tilfælde inden for de seneste år, hvor Justitsministeriet har meddelt en byretsdommer en sådan beskikkelse.

Derimod sker der beskikkelse af dommerfuldmægtige eller retsassessorer i forbindelse med dommernes ferier på mere end en uge.

Bestemmelsen i retsplejelovens § 44, stk. 3, benyttes i enkeltsager og i tilfælde af dommers fravær i op til en uge.

Når en midlertidig beskikkelse af en byretsdommer skal ophøre, træffes bestemmelse herom af den myndighed, der har meddelt beskikkelsen, jf. retsplejelovens § 51.

I tilfælde af en byretsdommers inhabilitet er det vedkommende landsretspræsident, der beskikker en sættestdommer, jf. § 46, stk. 1.1 forbindelse med en ændring af retsplejelovens regler om dommerhabilitet ved lov nr. 403 af 13. juni 1990 er antallet af dommerstillinger forøget med henblik på varetagelse af sættestdommerhvervet. Det hedder i bemærkningerne til lovforslaget, jf. Folketingstidende 1989/90, tillæg A, sp. 3860 f, at det foreslås,

»at alle sættedommersager fremover i muligt omfang varetages af dommere tilknyttet 5 af de største byretsembeder, således at der til disse embeder tilknyttes yderligere en dommer i bevillingsramme 37 særligt med henblik på varetagelse af sættedommerhvervet. Denne ordning vil muliggøre, at flere af embedets dommere i spidsbelastningsperioder vil kunne beskikkes som sættedommere. I det omfang, der i perioder er færre sættedommersager, vil de pågældende kunne deltage i den almindelige behandling af retssager ved ansættelsesembedet«

11993 beskikkede Østre Landsrets præsident sættedommer i 131 sager og i 1994 i 147 sager. De tilsvarende tal for Vestre Landsret er henholdsvis 123 og 162.

Reglerne i retsplejelovens § 49, stk. 1 og stk. 4-10, om Den særlige Klagerets kompetence over for dommere finder også anvendelse på midlertidigt beskikkede dommere, jf. retsplejelovens § 55.

5. Norsk og svensk ret.

5.1. Norge.

Kongen kan efter domstolsloven beskikke (»oppnevne«) midlertidige hjælpedommere ved lagmannsrett og herreds- og byrett, når sagsmængden gør det påkrævet. Denne kompetence er delegeret til Justisdepartementet. I praksis er der meget sjældent behov for at beskikke midlertidige hjælpedommere ved lagmannsrett, og ved herreds- og byrett sker det kun i helt specielle tilfælde.

Fra den 1. august 1995 vil retstilstanden - efter administrativ ikraftsættelse af en række lovændringer - i øvrigt være som følger:

Førstelagmannen kan tilkalde en dommer fra en herreds- og byrett i kredsen til at tage sæde i retten. Når særlige grunde foreligger, kan lagmannen også tilkalde en dommer fra en herreds- og byrett i en anden kreds, hvis den pågældende er villig til at gøre tjeneste.

Til at sætte en herreds- eller byrett i en eller flere bestemte sager kan domstolens leder tilkalde dommere, som er villige til at gøre tjeneste, fra herreds- eller byretter i samme eller en anden lagmannsretts kreds. Domstolens leder kan også bede lagmannsretten om at foretage tilkaldelsen af sådanne dommere inden for retskredsen. Lagmannsretten kan beslutte tvungen indkaldelse, men Justisdepartementet har præciseret, at man så vidt muligt bør gå frem ad frivillighedens vej. Justisdepartementet har understreget, at tilkaldeordningen skal have en begrænset anvendelse.

By- eller herredsrettens leder kan i sager om forbrydelser, der efter loven kan medføre fængsel i mere end 6 år, og som er særligt omfattende, eller hvor andre særlige grunde foreligger, bestemme, at retten skal sættes med to fagdommere og tre meddommere.

Med »særligt omfattende« menes ifølge lovforarbejderne først og fremmest, at sagen forventes at tage lang tid. Selv om sagen ikke vil tage specielt lang tid, kan der

dog i en del tilfælde være grund til at styrke retten, når sagen angår mange tiltalepunkter, når der er mange tiltalte, eller begge dele er tilfældet. Andre forhold af betydning kan være, at sagen rejser særligt vanskelige juridiske spørgsmål, at faktum i sagen er særligt kompliceret, eller at sagen har vakt stor offentlig interesse.

Når retten skal sættes med to fagdommere, og der kun er én fast fagdommer ved domstolen, tilkalder domstolen en dommer efter de ovennævnte regler om tilkaldelse af dommere til by- og herredsrett. I disse tilfælde kan der dog ikke indkaldes dommerfuldmægtige.

Stedfortrædere for dommere ved lagmannsrett og ved by- eller herredsrett kan beskikkes af kongen ved konstitution efter domstolsloven. Efter kongelig bemyndigelse kan stedfortrædere for kortere tid eller for en enkelt sag beskikkes af vedkommende regeringsdepartement, når det gælder en lagmannsrett. For så vidt angår herreds- og byrett kan stedfortrædere efter kongelig bemyndigelse for kortere tid eller for en enkelt sag beskikkes af justisdepartementet eller fylkesmannen.

Konstitution finder meget hyppigt sted både ved lagmannsrett og ved herreds- og byrett.

Konstitution efter tjenstemandsloven vil kunne ske, når der alene er behov herfor i et begrænset tidsrum eller vedrørende en bestemt opgave.

5.2. Sverige.

Visse ordinære dommere har pligt til midlertidigt gøre tjeneste ved en anden domstol i sager, der behandles kollegialt.

En rådman ved tingsrätt har således tjenstepligt ved andre tingsrätter inden for samme hovrätts kreds. En rådman ved länsrätt har tjenstepligt ved tingsrätt eller hovrätt, og en kammarrättsråd har tjenstepligt ved hovrätt. Tjenstepligten gælder alene behandlingen af den eller de pågældende sager. Derudover kan der træffes frivillige aftaler om, at en dommer midlertidigt gør tjeneste ved en anden domstol for at forstærke den. Dette er dog ikke særligt almindeligt.

Derimod findes et ganske stort antal ikke-ordinære dommere, som er under uddannelse (fiskaler) eller som har gennemgået dommeruddannelsen (assessorer), men som endnu ikke har fået et ordinært embede. Disse er formelt ansat ved hovrätt eller kammarrätt, dvs. ved domstolene i anden instans.

Disse dommere har en vidtrækkende pligt til mere eller mindre midlertidigt at gøre tjeneste ved andre domstole, både inden for og uden for ansættelsesdomstolenes område. På denne måde løses en stor del af behovet for midlertidigt at øge personalet ved de enkelte retter.

Overretterne kan inden for deres egne organisatoriske rammer opretholde en række stillinger som »skickefiskal« eller »skickeassessor«. Det er almindeligt, men i noget aftagende omfang, særligt på grund af en vis mangel på ikke-ordinære dommere.

6. Erfaringer med rejsedommerordningen.

Retsplejerådet har indhentet redegørelser om erfaringerne med rejsedommerordningen fra præsidenterne for Østre og Vestre Landsret. Udtalelserne er optrykt som bilag til betænkningen.

Rejsedommerne påbegyndte deres virksomhed den 1. august 1994.

Rejsedommeren i Østre landsretskreds har i de perioder, hvor han ikke var beskikket som rejsedommer, bl. a. fungeret som konstitueret landsdommer, i alt ca. 15. retsdage pr. 1. april 1995. Der er ansat én sekretær for rejsedommeren, og denne sekretærbistand har vist sig at være tilstrækkelig. Sekretæren har kunnet afspadsere i de perioder, hvor rejsedommeren har været konstitueret i landsretten. Beskikkelsen ved embeder, hvor der har været problemer med ledige retssale, er blevet tilrettelagt således, at rejsedommersagerne har været berammet i dommerens ferie eller på mellem-dage.

Rejsedommerne i Vestre landsretskreds har - bortset fra ferieperioder, en orlov-periode samt kortere overgangsperioder - til stadighed været knyttet til en byret. Ingen af disse rejsedommere har således fungeret som dommer i landsretten. Til stillingerne som rejsedommere blev der oprettet 2 stillinger som kontorfuldmægtig. Senere er antallet af administrative medarbejdere knyttet til rejsedommerordningen i Vestre landsretskreds forøget til 3 kontorfuldmægtige.

Vestre Landsrets præsident har i sin udtalelse bl. a. anført, at det har vist sig væsentligt, at der samtidig med beskikkelsen af en rejsedommer (til nedbringelse af berammelsestider i straffesager) skabes den fornødne sikkerhed for, at også den pågældende anklagemyndighed kan varetage det større antal sager.

For såvel Østre som Vestre landsretskreds gælder det, at beskikkelsen af rejsedommere ved byretsembederne har haft en - i visse tilfælde endog meget betydelig - positiv effekt på de pågældende embeders berammelsestider.

Der henvises herved til det statistiske materiale i landsretspræsidenternes udtalelser.

Præsidenten for Østre Landsret har udtalt, at rejsedommerordningen har fungeret tilfredsstillende ud fra hensynet til en effektiv udnyttelse af personaleressourcer.

Vestre Landsrets præsident finder, at ordningen på udmærket måde har medvirket til tilvejebringelsen af kortere berammelsestider ved de berørte embeder, at ordningen på det foreliggende grundlag må siges at have fungeret tilfredsstillende, og at ordningen ikke kan siges at have givet anledning til væsentlige vanskeligheder ved byretterne.

7. Retsplejerådets forslag til udformningen af en permanent rejsedommerordning.

Det må efter Retsplejerådets opfattelse anses for hensigtsmæssigt at opretholde en rejsedommerordning også efter afslutningen af forsøgsperioden.

Herved vil man på en ikke særligt ressourcekrævende - og efter erfaringerne fra forsøgsperioden ganske effektiv - måde kunne bidrage til dels generelt at udjævne og nedbringe sagsbehandlingstiderne ved byretterne, dels konkret at aflaste enkelte byretter, der på grund af særlige forhold - f.eks. en meget omfattende sag - får vanskeligt ved at afvikle sagerne inden for rammerne af sædvanlig behandlingstid.

I lyset af både de indvundne erfaringer med forsøgsordningen og mere principielle overvejelser foreslår Retsplejerådet, at rejsedommerne udnævnes som dommere ved nærmere bestemte byretsembeder blandt dem, der er opregnet i retsplejelovens § 15 (præsidentembeder), f. eks. ved retterne i Århus, Aalborg og Roskilde. Den endelige afgørelse af, til hvilke byretsembeder disse varige rejsedommerstillinger bør knyttes, må bl.a. bero på drøftelser med domstolene.

Det findes således rigtigst, at byretsdommere er ansat ved byret, i modsætning til den gældende ordning, hvor rejsedommerne er tilknyttet landsretterne uden at være landsdommere. Ansættelsen får herved en mere fast og varig karakter. Landsretspræsidenterne har tilkendegivet ikke at have bemærkninger til, at rejsedommerne tilknyttes byretsembeder.

Med hensyn til rejsedommernes stedlige tilknytning vil den foreslåede ordning på denne måde få ligheder med, hvad der kendes vedrørende sættedommere, jf. ovenfor under pkt. 4. Den foreslåede rejsedommerordning minder også om sættedommerordningen derved, at tillige dommere, der ikke er ansat med henblik på den særlige opgave, efter eget ønske vil kunne deltage i udførelsen af funktionen.

Retsplejerådet foreslår, at antallet af rejsedommere fastholdes på det nuværende niveau, idet man ikke skønner, at der for tiden er behov for en udvidelse af ordningen. Rådet er opmærksom på, at forslagene fra Domstolsudvalget, når de foreligger, vil kunne nødvendiggøre en justering i forhold til rådets indstillinger på bl.a. dette punkt.

Retsplejerådet forudsætter, at hver af de to rejsedommere inden for Vestre landsretskreds i praksis alene kommer til at virke inden for en del af landsretskredsen, og at der således sker en opdeling af denne mellem rejsedommerne. Dette vil indebære, at rejsedommerne oftere kan udøve deres rejsevirkomhed uden at måtte overnatte uden for hjemmet.

Retsplejerådet anser det for rigtigst, at kompetencen til at træffe bestemmelse om beskikkelse af en rejsedommer ved en byret fortsat henlægges til landsretspræsidenterne. Det bør ligeledes fortsat være landsretspræsidenterne, der i tilfælde af beskikkelse ved et enedommerembede eller et to-dommerembede uden administrationsordning, jf. retsplejelovens § 17, stk. 1 og 4-efter forhandling med byrettens medlemmer - træffer bestemmelse om, hvilke forretninger der skal varetages af rejsedommeren.

Udpegningen af den dommer, der skal virke som rejsedommer, forudsættes foretaget i samråd med vedkommende byretspræsident. Der bør efter Retsplejerådets opfattelse også under en permanent ordning være mulighed for, at andre dommere end rejsedommerne frivilligt modtager beskikkelse ved andre embeder i landsretskredsen.

Det bør endelig i retsplejeloven tydeliggøres, at en beskikkelse af ressourcemæssige årsager ved ét bestemt byretsdommerembede ikke kan udstrækkes længere end to år.

8. Forholdet til grundloven.

I forbindelse med forslaget om etablering af en rejsedommerordning på forsøgsbasis blev der i Københavns Byrets høringssvar givet udtryk for, at en sådan ordnings forenelighed med grundloven burde overvejes af Retsplejerådet, forinden den etableres som en permanent ordning. Retsplejerådet har derfor fundet at burde redegøre nærmere for den foreslåede permanente ordnings forhold til grundloven.

Af betydning i denne forbindelse er navnlig bestemmelsen i grundlovens § 64, hvorefter dommere (under 65 år) ikke kan afsættes (afskediget) uden ved dom, ej heller forflyttes mod deres ønske, uden for de tilfælde, hvor en omordning af domstolene finder sted.

I det følgende (8.1.) undersøges spørgsmålet om foreneligheden af en rejsedommerordning med den nævnte grundlovsbestemmelse. Retsplejerådet har dog også fundet at burde overveje spørgsmålet om en rejsedommerordnings forhold til bestemmelsen i grundlovens §61,2. pkt., hvorefter særdomstole med dømmende myndighed ikke kan nedsættes, jf. herom pkt. 8.2.

8.1. Forflyttelsesspørgsmålet.

8.1.1. Generelt.

Beskyttelsen mod afskedigelse og forflyttelse er de centrale elementer til sikring af dommers personlige uafhængighed i forhold til regering og Folketing. Den sikrer mod, at der ved trussel om afsked eller forflyttelse kan lægges pres på dommere, ligesom den sikrer mod ansættelsesretlig forfølgelse af dommere, der træffer »ubekvemme« afgørelser.

Selv om grundlovsbeskyttelsen navnlig tager sigte på indgreb fra regeringens og Folketingets side, er bestemmelsen efter sin ordlyd ikke begrænset hertil. Hensynet bag bestemmelsen taler også for, at den enkelte dommer skal være beskyttet mod tvungen forflyttelse, der besluttet af landsretspræsidenter, by retspræsidenter, administrerende dommere eller af andre inden for domstolenes egne rækker, der har med personaleadministration at gøre.

Kun udnævnte dommere er omfattet af beskyttelsen af den personlige uafhængighed i grundlovens § 64. Konstituerede dommere og dommerfuldmægtige er således ikke beskyttet af grundloven mod afsked eller forflyttelse.

Forflyttelsesbegrebet omfatter ikke kun stedlig forflyttelse, men også ændringer i arbejdsopgaverne, som er så omfattende, at der i realiteten er tale om en anden stilling, jf. U 1923.821 H.

Det antages, at en dommer ikke på forhånd generelt kan give afkald på grundlovens beskyttelse mod forflyttelse, jf. f.eks. Ross, Dansk Statsforfatningsret, 3. udgave, 1980, side 546, og Poul Andersen, Dansk Statsforfatningsret, 1954, side 582. Sidstnævnte sted anføres det, at hvis dommeren ved ansættelsen er gået ind på, at en bestemt angiven ændring senere kan indføres, kan han formentlig ikke senere modsætte

sig ændringen. Dette begrundes med, at forflyttelse kun er udelukket, når den er mod dommerens ønske.

8.1.2. Forholdet til de enkelte rejsedommere.

Under den midlertidige rejsedommerordning efter retsplejelovens § 4, stk. 3, har der i overensstemmelse med forudsætningerne i lovmotiverne alene været tale om anvendelse af konstituerede dommere. Som ovenfor nævnt er konstituerede dommere ikke umiddelbart omfattet af grundlovsbeskyttelsen mod afsked eller forflyttelse.

Spørgsmålet, om der foreligger et grundlovsmæssigt problem, hvis der sker udnævnelse til rejsedommer i overensstemmelse med Retsplejerådets forslag, må efter rådets opfattelse i første række afhænge af, om rejseforpligtelsen for de pågældende dommere er forenelig med grundlovens beskyttelse mod forflyttelse.

Ved afgørelsen af, om der i et konkret tilfælde foreligger forflyttelse af en tjenestemand, må udgangspunktet tages i en række momenter, der i den konkrete situation skønsmæssigt må afvejes mod hinanden. Kernen i de relevante momenter er en **sammenligning** mellem stillingens faktiske indhold før og efter en foretagen ændring. Den formelle beskrivelse af stillingen spiller også en rolle, og det er af betydning, hvilke ændringer en tjenestemand burde have forudset, fordi beskrivelsen af stillingen i lovregler, opslag eller ansættelsesbrev har gjort det klart for vedkommende, at bestemte ændringer måtte forudses, jf. Betænkning nr. 483/1969 om tjenestemandsløven, s. 22f, og Bent Christensen i Betænkning nr. 320/1962 om administrationen af arbejds- og sociallovgivningen, s. 107.

Rejsedommerne er ansat særligt med henblik på udførelsen af opgaver som beskikkede dommere, og en sådan beskikkelse udgør herefter ikke en ændring i stillingens almindelige vilkår og derfor heller ikke en forflyttelse.

Dette må også være tilfældet ved beskikkelse af en rejsedommer, når den pågældende i en periode ikke har været beskikket, men har gjort tjeneste ved sit ansættelsessted.

Det væsentlige i relation til vurderingen af **forflyttelse**sspørgsmålet er, at varetagelsen af rejsedommerhvervet er en funktion, der som et helt centralt element er omfattet af den pågældendes ansættelsesvilkår.

At sådanne konkrete vilkår med hensyn til stillingsindholdet også kan fastsættes i forhold til dommere, er tidligere antaget i lovgivningspraksis.

Nogle dommere er således ansat med forbehold om senere indførelse af administrationsordning efter retsplejelovens § 17, stk. 3, som affattet ved lov nr. 273 af 3. maj 1989. Efter bestemmelsen skal der til dommerstillinger ved en række byretter ved første ledighed ske udnævnelse i stillingen med forbehold om senere indførelse af administrationsordning. Ved ledighed i den anden stilling ved retten indføres administrationsordning ved den pågældende ret, og en af dommerne udnævnes til administrerende dommer. Det forudsættes i bemærkningerne til denne bestemmelse alene, at nyordningen sker etapevis ved ledighed i de enkelte embeder eller efter forudgående forhandling med de implicerede, jf. Folketingstidende 1988/89, tillæg A, sp. 3581.

Heller ikke her indebærer den forud for ansættelsen kendte og accepterede ændring af stillingens faktiske indhold en forflyttelse.

Der kan endvidere henvises til, at også byretsdommere, der er ansat særligt med henblik på varetagelse af sættemommerhvervet, inden for stillingens rammer i lovforarbejderne er forudsat at være undergivet en videregående forpligtelse til at blive beskikket som sættemommere end andre byretsdommere. I praksis pålægges der ikke bestemte dommere en særlig forpligtelse til at være sættemommere, men reglerne herom bygger på en lovgivningsmæssig forudsætning om, at det kan ske.

Det er på denne baggrund Retsplejerådets opfattelse, at rejseforpligtelsen ikke i forhold til de enkelte rejsedommere vil have karakter af forflyttelse, og at indførelsen af en permanent rejsedommerordning derfor ikke af denne grund rejser grundlovsmæssige problemer.

8.1.3. Rejsedommerstillingernes almindelige karakter.

Det fremgår af det ovenfor anførte, at vilkårene for ansættelse som dommer kan være udformet på en sådan måde, at nærmere angivne anvendelsesmåder ikke udgør forflyttelse, selv om de ud fra en isoleret betragtning indebærer ændringer i forhold til den pågældende dommers sædvanlige virke. Det er imidlertid næppe således, at det er foreneligt med grundloven at undergive en dommer en hvilken som helst ændring, når blot muligheden for ændringen har været kendt af den pågældende ved ansættelsen som dommer. Der henvises herved til det ovenfor under pkt. 8.1.1. anførte om afkald på beskyttelsen mod forflyttelse.

Spørgsmålet er derfor, om en ordning med rejsedommere mere generelt vil kunne være i strid med de forudsætninger, som grundlovens forbud mod forflyttelse af dommere må antages at bygge på.

Rejsedommernes ansættelsesområde er - både efter den gældende og den af Retsplejerådet foreslåede ordning - væsentligt bredere, end hvad der gælder for andre byretsdommerstillinger. Der er således tale om en betydelig geografisk udstrækning af det område, hvor den pågældende kan komme til at gøre tjeneste.

Forarbejderne til grundloven viser, at man har været opmærksom på, at beskyttelsen af dommerne mod forflyttelse kunne give anledning til utilsigtede vanskeligheder for lovgivningsmagten. Det hedder således i Grundlovskomiteens betænkning (Den grundlovgivende Rigsforsamling, 1848, sp. 1530):

»Det er en Selvfølge, at Udvalget er enigt i, at Dommere ei vilkaarligt skal kunne afsættes eller forflyttes; forsaavidt tiltræder man altsaa ganske Udkastet. Dog har man troet, at Forsigtighed paabød et Tillæg om, at Udkastets Regel ikke kunde være til Hinder for saadanne Forflyttelser eller Afskedigelser, som bleve en Følge af en ad Lovgivningsveien foretaget Omordning af Domstolene.«

Hverken den begrænsning af grundlovsbeskyttelsen mod afskedigelse og forflyttelse, der på baggrund heraf blev gennemført i tilfælde af omordning af domstolene, eller

den almindelige adgang for lovgivningsmagten efter grundlovens § 61, 1. pkt., til at regulere domstolenes forhold kan imidlertid antages at indebære en fuldstændig frihed til at fastlægge domstolsorganisationen.

Det er således et spørgsmål, om grundlovens regel om beskyttelse af dommere mod forflyttelse må antages at bygge på en forudsætning om, at domstolsorganisationen i et vist omfang skal have en geografisk opdeling. I hvert fald synes grundlovsbestemmelsen at måtte være til hinder for, at domstolene organiseres i en eller flere store retskredse, men med pligt for de enkelte dommere til efter nærmere bestemmelse at gøre tjeneste ved geografisk afgrænsede dele af retskredsen.

I modsat fald ville man ved ændringer af domstolenes geografiske organisering ved lov kunne skabe en situation, hvor grundlovens beskyttelse af dommerne mod stedlig forflyttelse reelt ville miste sin praktiske betydning.

Fastlæggelsen af rækkevidden af en sådan begrænsning, der ikke ses at være omtalt i den juridiske litteratur eller at have givet anledning til lovgivningsmæssige overvejelser eller retssager, er dog forbundet med betydelig tvivl.

En ordning kan imidlertid have en så begrænset karakter, at grundlovens generelle forudsætninger vedrørende domstolenes geografiske organisering ikke fraviges. En rejsedommerordning, der alene omfatter et meget begrænset antal byretsdommere, ændrer således ikke ved den grundlæggende inddeling af landet i byretskredse. Ved vurderingen af, hvad der i denne sammenhæng er tilladeligt, bør der imidlertid ikke kun ses på antallet af dommere, som ordningen omfatter, men også på de formål, ordningen tjener, og dens nærmere udformning, herunder på eventuelle misbrugsmuligheder.

Efter Retsplejerådets forslag vil rejsedommerordningen alene omfatte et meget begrænset antal dommere, der alle ansættes ved en af de præsidentledede retter, jf. ovenfor under pkt. 7.

Ordningen tilsigter bl.a. at modvirke, at der som følge af en midlertidig merbelastning af en byret i rimelig geografisk nærhed sker en væsentlig forhøjelse af sagsbehandlings tiden. Ordningens formål er således ikke at udhule en geografisk opdeling af byretterne, men tværtimod at understøtte denne gennem en midlertidig ressourcemæssig styrkelse.

Hertil kommer, at administrationen af ordningen efter forslaget ligger hos domstolene selv. Bl.a. af denne årsag frembyder ordningen ikke misbrugsmuligheder.

Under henvisning til det anførte finder Retsplejerådet ikke, at der er grundlovmæssige betænkeligheder ved den ordning, der er foreslået ovenfor under pkt. 7.

8.1.4. Andre dommere.

Bortset fra de særligt ansatte rejsedommere kan beskikkelse efter den gældende ordning kun meddeles efter ansøgning.

Dette indebærer, at en udnævnt byretsdommer kun *frivilligt* kan beskikkes som rejsedommer.

Det er således på forhånd afklaret, hvilke opgaver ansøgeren påtager sig, og hvor arbejdet skal udføres.

Grundlovens beskyttelse mod forflyttelse omfatter alene forflyttelse, der sker mod den pågældende dommers ønske. Grundloven er således ikke til hinder for, at dommere frivilligt lader sig forflytte.

Spørgsmålet om forflyttelse bliver således - allerede på grund af frivilligheden - ikke aktuelt ved ansøgt beskikkelse.

Da Retsplejerrådet ikke fremkommer med forslag til en ændring af frivillighedsprincippet i retsplejelovens § 45, stk. 2, 1. pkt., er der efter rådets opfattelse næppe grund til nærmere at overveje en tvungen ordnings forhold til grundloven, herunder om den ville indebære forflyttelse som nævnt i grundlovens § 64.

8.2. Forbud mod nedsættelse af særdomstole med dømmende myndighed.

Grundlovens § 61, 2. pkt., indeholder et forbud mod nedsættelse af særdomstole med dømmende myndighed.

Vedrørende baggrunden for denne bestemmelse henvises til bemærkningerne nedenfor i kapitel 3.3.

Hverken den gældende eller den af Retsplejerrådet foreslåede rejsedommerordning sigter på beskikkelse af rejsedommere specielt med henblik på, at disse skal afgøre bestemte konkrete sager. Baggrunden for beskikkelse kan derimod være bestemte sager, der verserer ved en byret, og som er ressourcemæssigt belastende.

Landsretspræsidenten vil i tilfælde af beskikkelse af en rejsedommer ved en af de i retsplejelovens § 17, stk. 1 eller 4, omhandlede byretter (enedommerembeder og todommerembeder uden administrationsordning) efter forhandling med byrettens medlemmer træffe bestemmelse om, hvilke forretninger der skal varetages af den midlertidige dommer. Det må - på samme måde som ved sagsfordelingen i præsidentembeder og i administrerede embeder - forudsættes, at denne sagsfordeling sker på et objektivt grundlag og ikke begrundes i usaglige ønsker om, at bestemte personer behandler eller ikke behandler en sag.

På denne baggrund rejser indførelsen af en permanent rejsedommerordning som foreslået af Retsplejerrådet ikke problemer i forhold til grundlovens § 61, 2. pkt.

Kapitel 3

Afvigelse fra værnetingsreglerne

1. Problemstillingen.

I de almindelige bemærkninger til lov nr. 369 af 18. maj 1994 hedder det bl.a.:

»Justitsministeriet har endvidere overvejet, om det vil være hensigtsmæssigt at etablere en ordning, hvorefter retsplejelovens værnetingsregler i civile sager og straffesager kan fraviges, når særlige ressourcemæssige forhold gør sig gældende.

Efter den gældende affattelse af retsplejelovens § 702 kan fravigelse af reglerne om værneting på begæring gøres i straffesager, så længe domsforhandlingen ikke er påbegyndt, når særlige grunde taler herfor. Når domsforhandlingen er påbegyndt, kan overflytning til anden ret alene ske, hvis retten er rette værneting, jf. retsplejelovens § 703.

Der har været rejst spørgsmål om, hvorvidt det i tilfælde, hvor et mindre dommerembede belastes med flere meget store civile sager eller straffesager, vil være hensigtsmæssigt at åbne mulighed for, f.eks. at landsretten kan bestemme, at en eller flere af disse sager overføres til et andet byretsembede.

En sådan nyordning, hvor der generelt åbnes mulighed for fravigelse af værnetingsreglerne af ressourcemæssige grunde, giver imidlertid anledning til en række mere principielle overvejelser. Værnetingsreglerne er således navnlig fastsat af hensyn til parterne og til sagens oplysning.

Justitsministeriet finder på denne baggrund, at en nyordning på dette område må forudsætte yderligere overvejelser i et lovforberedende udvalg. Justitsministeriet vil derfor anmode Retsplejerådet om tillige at overveje og vurdere behovet og mulighederne for at etablere adgang til en sådan overførsel af sager til en anden ret.»

2. Gældende regler.

2.1. Sagernes fordeling ved de enkelte retter.

I medfør af retsplejelovens § 2 a, stk. 1, bestemmes sagernes fordeling mellem dommerne i Højesteret af præsidenten.

Retsplejelovens § 6, stk. 1, fastsætter for landsretternes vedkommende, at sagernes fordeling mellem dommerne bestemmes af landsretspræsidenten efter forhandling med rettens medlemmer.

Det følger af § 9, stk. 1, at Sø- og Handelsrettens præsident fordeler sagerne mellem sig og vicepræsidenterne efter forhandling med disse. Sager vedrørende lov om markedsføring skal dog så vidt muligt behandles af én bestemt af dommerne.

Ved præsidentretterne i København, Århus, Odense, Aalborg og Roskilde fastsætter præsidenterne almindelige regler om forretningernes fordeling mellem afdelingerne med justitsministerens godkendelse. Sagens fordeling mellem dommerne bestemmes af præsidenten efter forhandling med rettens medlemmer, jf. retsplejelovens § 15, stk. 6.

Ved de administrerede byretsembeder fastsættes almindelige regler om forretningernes fordeling af den administrerende dommer med Justitsministeriets godkendelse. Sagens fordeling mellem dommerne bestemmes af den administrerende dommer efter forhandling med det eller de øvrige medlemmer af retten, jf. retsplejelovens § 16 a, stk. 3,

For de i retsplejelovens § 17, stk. 1, omhandlede todommerembeder, fastsætter justitsministeren i medfør af § 17, stk. 2, almindelige regler om sagens fordeling, jf. § 1 i bekendtgørelse nr. 444 af 13. juni 1990.

2.2. Værnetingsreglerne i straffesager.

Efter retsplejelovens § 696 skal domsforhandling i straffesager som hovedregel foregå ved gerningsstedets værneting.

Er der rejst tiltale for en lovovertrædelse, for hvilken der ikke kan blive tale om højere strafend bøde eller hæfte (de tidligere »politisager«), kan sagen dog også behandles ved sigtedes hjemting, jf. § 698, stk. 1, nr. 2. Det samme gælder, hvis forbrydelsen er begået uden for rigets grænser, eller hvis der mangler tilstrækkelige oplysninger til at fastslå gerningsstedets værneting. I de her omhandlede situationer kan sagen også behandles ved den ret, i hvis kreds sigtede er blevet pågrebet, jf. § 699.

Efter retsplejelovens § 704, stk. 1, prøver retten - når sigtede møder - ikke af egen drift, om sagen er indbragt for rette værneting. Bestemmelsen forstås i praksis således, at retten kun kan afvise sagen af egen drift, hvis den efter de foran anførte regler ikke kan være rette værneting. Retten kan derimod ikke af egen drift afvise sagen, hvor der er overladt anklagemyndigheden et valg med hensyn til, hvor sagen skal anlægges. Der kan herved henvises til Østre Landsrets kendelse, der er refereret i U 1968.188 ØLK. Sagen drejede sig om overtrædelse af hastighedsbegrænsningen på en vejstrækning i Sønderjylland. Tiltale blev rejst ved den tiltaltes hjemting i Odense. Byretten fandt, at sagen skulle behandles ved gerningsstedets værneting, hvor kendskab til de lokale færdselsforhold var til stede eller i givet fald kunne opnås ved en besigtigelse. Landsretten omgjorde byrettens afgørelse, idet skønnet over, om hjemtingen skulle anvendes frem for gerningsstedets værneting, måtte tilkomme politimesteren og ikke retten.

Efter retsplejelovens § 702 kan der dog ske afvigelse fra reglerne om værneting. Bestemmelsen har følgende ordlyd:

»§ 702. Afvigelse fra reglerne om værning kan, så længe domsforhandling endnu ikke er påbegyndt, på begæring, når særegne grunde derfor, beslutes af landsretten, dersom spørgsmålet angår nævninge- eller retskredse i samme landsretskreds, og i andre tilfælde af højesteret.«

Bestemmelsen er - stort set **uændret** - videreført fra den oprindelige udformning i retsplejeloven af 1916.

I 1892-Proceskommissionens forslag til lov om strafferetsplejen, jf. Rigsdagstidende 1901-1902, Folketingstidende, tillæg A, sp. 2406, fandtes en § 58, der var identisk med den senere gennemførte § 702, stk. 1. Det anførtes i bemærkningerne til bestemmelsen, jf. anf. st., sp. 2983:

»Hvad i øvrigt særlig § 58 angår, da vil den deri indeholdte regel blandt andet kunne finde anvendelse, hvor i nævningsager en særlig ophidselse, frygt for intimeren af juryen eller lignende gør sig gældende på gerningsstedet. Den i paragrafen ommeldte begæring kan fremsættes såvel af sigtede som af påtalemyndigheden.«

Som indledning til kapitlet om »Værning og forening af straffesager« anførtes endvidere følgende:

»Det (dvs. kapitlet) tilsigter at give sådanne almindelige regler, på grundlag af hvilke der kan tilvejebringes en fornuftig og tilstrækkelig fast forretningsfordeling mellem de forskellige sideordnede retter, idet reglerne dog samtidig gøres så bøjelige og åbne så vidt adgang til afvigelser, at de praktiske krav i det enkelte tilfælde ikke på noget punkt skulle blive unødigt hæmmet. De momenter, der må være bestemmende for en fornuftig forretningsfordeling, er dels hensynet til, at sagerne fordeles nogenlunde jævnt mellem de forskellige retter, dels hensynet til, at hver sag så vidt muligt behandles der, hvor den bedst og billigst kan oplyses,...«

Spørgsmålet er, hvad der skal til, for at der kan siges at foreligge »særegne grunde« som nævnt i § 702.

Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, jf. ovenfor ad § 58 i udkastet til lov om strafferetsplejen, at det først og fremmest er hensynet til den tiltalte, man har haft for øje, og navnlig tilfælde, hvor man på grund af en særlig ophidset stemning eller lignende på gerningsstedet må frygte, at den pågældende ikke vil få en upartisk og retfærdig rettergang.

Hensynet til en så vidt mulig jævn fordeling af sager mellem de forskellige sideordnede retter er ganske vist nævnt i et indledningsafsnit til bemærkningerne til kapitlet om værning m.v., men dette må snarere tages som et udtryk for, hvad man har tilsigtet ved udformningen af reglerne. Det må derfor anses for tvivlsomt, om denne motivudtalelse kan tillægges selvstændig betydning som fortolkningsmoment i relation til § 702.

Hertil kommer, at anvendelsen af § 702 forudsætter en begæring, enten fra sigtede eller fra anklagemyndigheden. Hvis hensynet til at undgå ressourceproblemer ved et enkelt embede skal kunne tillægges betydning ved anvendelsen af § 702, må der formentlig tillige åbnes mulighed for, at den underordnede ret kan fremsætte begæring over for landsretten om flytning af sagen til et andet værneting. Det kan næppe i almindelighed forventes, at anklagemyndigheden (eller sigtede) vil fremsætte begæring om flytning af sagen begrundet i ressourceproblemer ved det normale værneting. Problemet vil derfor ikke i praksis komme frem, medmindre der vælges den fremgangsmåde, at anklagemyndigheden - nærmest på rettens vegne - fremsætter begæringen.

Østre Landsrets 9. afdeling har i en utrykt kendelse af 13. september 1993 fastslået, at ressourceproblemer ved et dommerembede som følge af ophobningen af større straffesager ikke opfylder betingelserne for, at der i medfør af retsplejelovens § 702 kan besluttes afvigelse fra reglerne om værneting.

Endelig kan det nævnes, at retten efter begæring kan meddele tilladelse til, at en begyndt forfølgning overflyttes til en anden ret, som er lovligt værneting, når dette på grund af vidners bopæl eller af anden særlig grund skønnes hensigtsmæssigt til sagens fremme, jf. retsplejelovens § 703. Overflytning kan altså efter denne bestemmelse kun ske til en ret, der i forvejen er lovligt værneting. Beslutningen om overflytning tages af den ret, ved hvilken forfølgningen er begyndt, når den anden ret er enig i overflytningen, og ellers af den fælles overordnede ret.

2.3. Værnetingsreglerne i civile sager.

Efter retsplejelovens § 235, stk. 1, anlægges civile retssager ved sagsøgtes hjemting, medmindre andet er bestemt ved lov. Retsplejelovens kapitel 22 om retternes stedlige kompetence i borgerlige sager rummer en række supplerende værnetingsbestemmelser.

Parterne kan efter retsplejelovens § 245, stk. 1, aftale, ved hvilken af flere ligeartede retter sagen skal anlægges. I sager om forbrugeraftaler er en forudgående aftale om værneting dog ikke bindende for forbrugeren, jf. retsplejelovens § 245, stk. 2.

3. Forholdet til grundloven.

3.1. Grundlovens § 61, 1. pkt.

Efter grundlovens § 61, 1. pkt., kan den dømmende magts udøvelse kun ordnes ved lov.

Max Sørensen skriver i Statsforfatningsret, 2. udg. ved Peter Germer, 1977, s. 153, bl.a. om § 61, 1. pkt.:

»Det er..... i overensstemmelse med kravet i grl. § 61, at antallet af dommere i hver underretskreds er fastsat ved rpl. §§ 15-17.1 de underretter, hvor der er mere end én dommer, bestemmes sagernes fordeling mellem dommerne af justitsministeren, idet der dog for så vidt angår de større underretter er givet visse bemyndigelser til rettens præsident eller den beskikkede dommer, jfr. nærmere rpl. § 15., stk. 5, § 16a, stk. 2, og § 17, stk. 3. Man kunne rejse det spørgsmål, om grl. § 61 tillader sådanne bemyndigelser. Når bemyndigelsen gives til rettens præsident eller den beskikkede dommer, kan der ikke være betænkeligheder ud fra de hensyn, som grundloven søger at tilgodese. Snarere kunne det anses for betænkeligt at lade sagsfordelingen fastsætte af justitsministeren, men det synes at være almindeligt akcepteret, at grl. § 61 levner plads for sådanne begrænsede bemyndigelser.«

Peter Germer anfører i Statsforfatningsret, bd. II, s. 14, at det er antaget i lovgivningspraksis, at bestemmelsen i grundlovens § 61, 1.pkt., ikke er til hinder for bemyndigelser vedrørende forretningernes fordeling i byretter, hvor der er mere end en dommer.

Det må antages, at bestemmelsen i grundlovens § 61, 1. pkt., heller ikke vil være til hinder for, at landsretspræsidenterne eller andre dommere ved lov tillægges kompetence til at træffe afgørelse om, at en sag ikke skal behandles ved sit almindelige værneting, men derimod ved en anden, nærmere bestemt ret.

Situationen vil have væsentlige ligheder med f.eks. en administrerende dommers fordeling af sager. Der vil således - ligesom ved den administrerende dommers fordeling af sager - være tale om en rent administrativ opgave. Om lovgiver vælger at sammenlægge en række retter, således at sagerne kan fordeles af en administrerende dommer, eller loven bemyndiger en dommer til at fordele sager mellem flere retter, gør næppe nogen væsentlig forskel i forhold til grundlovens § 61, 1. pkt.

3.2. Grundlovens § 61,2. pkt.

I § 74 og § 68 i grundlovene af henholdsvis 1849 og 1915 indeholdtes en til den gældende grundlovs § 61, 1. pkt., svarende bestemmelse, hvorefter »den dømmende magts udøvelse kun kan ordnes ved lov«. Det drøftedes på Den grundlovgivende Rigsforsamling, om denne bestemmelse var til hinder for nedsættelse af kommissionsdomstole, som i hvert fald Ørsted anså for hensigtsmæssige. Dette fandtes ikke at være tilfældet, og der henvistes til, at nedsættelse kunne ske dels ved og i henhold til lov, dels efter omstændighederne i medfør af grundlovens § 27 (den gældende grundlovs § 25), dvs. uden udtrykkelig lovhjemmel. Se nærmere herom Poul Andersen i Den danske Rigsdag 1849 - 1949, (udg. af Statsministeriet og Rigsdagens Præsidium) bind V, 1953, side 483 og 487 ff.

Selv om anvendelse af kommissionsdomstole efter forhistorien således ikke var i strid med grundlovens bestemmelse om, at den dømmende magts udøvelse kun kan ordnes ved lov, gav ordningen anledning til en vis kritik, jf. auditor Svedstrups artikel i UfR 1922 B, side 251. Det hedder det anførte sted bl.a.:

»At en Retsordning, der tillader Regeringen at beskikke særlige Undersøgelsesdommere for den enkelte Sag og mod den enkelte Person, er et Brud paa Retsplejens mest elementære Principper, turde det være unødvendigt at paapege. Institutionen kan derhos ikke undskyldes med, at den skulde være nødvendig - det er den ingenlunde. Det kan vel ske, at en Sag efter sit Omfang eller sin øvrige Beskaffenhed overstiger den stedlige Underrets Kraft og Evne - forsaavidt angaar Kjøbenhavns Retskreds skulde saadant dog vanskeligt kunne ske - og der kan være Trang til en Ret, der ikke er bundet ved Retskredsenes Grændser - hvad de ordinære Retter iøvrigt ikke helt er, se Rpl. § 709, 2. pkt. Til Behandling af en saadan Sag kan det være nødvendigt at beskikke en særlig Dommer, men Beskikkelsen burde aldrig kunne tilfalde Administrationen; Retsplejeloven indeholder i Forvejen en Bestemmelse, som med nogen Omformning sikkert fuldtud kunde afhjælpe Trangen til en saadan særlig Dommer, nemlig § 686, 2. Pkt.; men det maa vistnok indrømmes, at denne Bestemmelse i sin nuværende Skikkelse ikke er fuldtud fyldestgørende i saa Henseende.«

Den daværende § 686 i retsplejeloven var sålydende:

»§ 686. Forundersøgelser og enkeltstaaende Retshandlinger foretages ved Underretten, henholdsvis Sø- og Handelsretten, som Undersøgelsesret. Dog kan det i Sager, som henhører under Landsret eller er indankede for Landsret eller for Højesteret, undtagelsesvis af Landsretten eller Højesterets Formand overdrages til et Medlem af Landsretten at handle som Undersøgelsesdommer.«

Under Folketingets forhandlinger om retsplejeloven var man inde på en bestemmelse om, at kommissionsdommere skulle udpeges af landsrettens formand, jf. Rigsdagstidende 1908/9, Folketingstidende sp. 1952. Dette blev ikke gennemført (måske af den grund, at man til kommissionsdommere ikke behøver at anvende ordinære dommere, se Krabbes bemærkning anførte sted, sp. 1974).

Poul Andersen skriver vedrørende retsplejelovstillægget i forbindelse med retsopgøret efter besættelsen i Den Danske Rigsdag 1849-1949, bind V, 1953, s. 492 f:

»At de i henhold til den nævnte lov nedsatte domstole må betragtes som særretter, er temmelig indlysende. Det var også ud fra dette synspunkt, at dommerforeningens bestyrelse i forbindelse med Østre landsrets dommere protesterede mod den foreslåede - senere gennemførte - domstolsordning. I en skrivelse til folketingsudvalget hedder det: «Man anser det for overmåde uheldigt, at forslaget § 2 i strid med de i retsplejelovens § 21, stk. 2, fastslåede principper indfører ekstraordinære retter til pådømmelse af de omhandlede sager. Forslaget betegner vel ikke de der omhandlede retter som ekstraordinære, men i realiteten er de ekstraordinære, idet det er justitsministeren, der bestemmer, hvilke dommere der i 1ste og 2den instans skal påkende sagerne«. [Fremhævet her] Det henstilles «indtrængende, at forslaget på dette punkt bringes i overensstemmelse med retsplejelovens prin-

tipper». Indenfor dommerforeningen blev det endog drøftet, om man skulle nægte at modtage beskikkelse til at behandle og pådømme de omhandlede sager; men det lykkedes justitsministeren at pacificere dommerne.

Denne domstolsordning blev meget omtalt på rigsdagen. Det er tydeligt, at i alt fald rigsdagens jurister følte sig ilde berørt; men oftest beroligede man sig med en forsikring om, at der ikke var tale om særdomstole, idet man henviste til, at det var de ordinære dommere, der skulle beskikkes.»

1953-grundlovens § 61, 2. pkt. er sålydende:

»Særdomstole med dømmende myndighed kan ikke nedsættes.«

I betænkning afgivet af Forfatningskommissionen af 1946 (København 1953) hedder det om bestemmelsen:

»... 2. pkt., hvorefter særdomstole med dømmende myndighed ikke kan nedsættes, er en ny bestemmelse. Ved udtrykket «særdomstole» forstås domstole, som nedsættes til pådømmelse af en eller flere allerede foreliggende sager. Sådanne domstole frembyder den betænkelighed, at udpegningen af dommere kan ske under hensyntagen til deres indstilling til den eller de sager, hvori de skal dømme.

Bestemmelsen er ikke til hinder for nedsættelse af særdomstole, hvis myndighed ikke udstrækker sig til sagernes pådømmelse. Sådanne særdomstole vil fortsat kunne nedsættes ikke blot ved lov, men også i henhold til lov, jfr. retsplejelovens § 21.

Efter forslaget bortfalder den i nævnte paragraf indeholdte adgang til uden for straffesager at nedsætte særdomstole med dømmende myndighed. Den foreslåede bestemmelse vil også udelukke beskikkelse af skiftekommissarier med dømmende myndighed, jfr. retsplejelovens § 667, stk. 2, samt skadesforsikringslov nr. 155 af 2. maj 1934, § 55.«

Disse bemærkninger vandt tilslutning i det folketingsudvalg, der afgav betænkning over forslag til Danmarks Riges Grundlov, jf. Rigsdagstidende, Ordentlig Samling, 1952-53, Tillæg B, sp. 367.

Samme steds sp. 370 hedder det bl.a.:

»Der er enighed om, at bestemmelsen.... ikke alene udelukker, at der nedsættes særdomstole til at dømme i allerede foreliggende retssager, men også er til hinder for en vilkårlig henlæggelse af grupper af fremtidige retssager til sådanne domstole.«

Ved lov nr. 173 af 11. juni 1954 fik retsplejelovens § 21 - i overensstemmelse med den nye grundlovs § 61, 2. pkt. - følgende ordlyd:

»§ 21. Regeringens ret til at anordne ekstraordinære retter vedbliver indtil videre i sit nuværende omfang, dog at særdomstole med dømmende myndighed ikke kan nedsættes. De ekstraordinære retter skal i sager, der omfattes af nærværende lov, anvende denne lovs regler bortset fra bestemmelserne om retskredsenes grænser, og deres afgørelser kan påkæres umiddelbart til Højesteret.«

Poul Andersen skriver i Dansk Forfatningsret, 1954, s. 568:

»Ved Særdomstole forstaas Domstole, der nedsættes til Paadømmelse af en eller flere allerede foreliggende Sager. Saadanne Domstole frembyder, som det siges i Motiverne, den Betænkkelighed, at Udpegningen af Dommere kan ske under Hensyntagen til deres Indstilling til den eller de Sager, hvori de skal dømme.

Den nævnte Grundlovsbestemmelse gælder baade i Forhold til Regeringen og i Forhold til Lovgivningsmagten. Særdomstole med dømmende Myndighed kan altsaa ikke nedsættes ved eller i H.t. Lov.»

I Max Sørensens Statsforfatningsret, 2. udgave ved Peter Germer, 1977, hedder det s. 154 f:

»Derimod indeholder grundloven i § 61, 2. pkt., der er indføjet ved grundlovsrevisionen 1953, et ubetinget forbud mod, at der nedsættes særdomstole med dømmende myndighed. Ved særdomstol i denne sammenhæng forstås en domstol der nedsættes med henblik på - det vil sige med kompetence til - at afgøre en eller flere allerede foreliggende sager eller pådømme allerede begåede forhold. Det forfatningsretligt betænkkelige i at etablere sådanne domstole ligger deri, at der til dommere kan udpeges personer, hvis stilling til de foreliggende sager er kendt, således at regeringen vil have mulighed for at sikre afgørelser, der stemmer med dens ønsker. Denne mulighed er naturligvis ikke til stede, hvis særdomstolen ikke får tillagt beføjelse til at afgøre en sag, men kun til at lede en forundersøgelse.«

Hos Alf Ross i Dansk Statsforfatningsret II, 3. udg. ved Ole Espersen, 1980, hedder det s. 539 bl.a.:

»... der kan i et vist omfang nedsættes *særdomstole*, hvis kompetence er individuelt bestemt, d.v.s. bestemt til kun at angå en eller flere allerede foreliggende sager.

Sådanne domstole er altid blevet betragtet med mistro ud fra retssikkerhedens synspunkt. At unddrage en sag fra dens normale værneting og henlægge den til en domstol nedsat særlig til behandling af denne sag er et skridt der let kan vække mistanke om, at det er foretaget for at øve indflydelse på sagens udfald - fx ved at udpege dommere der må antages at have den »rette« indstilling til sagen, eller ved at henlægge særdomstolens sæde til en lokalitet hvor dommerne kan udsættes for et pres. Der hviler over disse domstole et odiøst skær der i nogen grad minder om

det der hæfter ved straffelove med tilbagevirkende gyldighed. I begge tilfælde gælder det, at når retsanordningen retter sig mod allerede bestående sagforhold står den under mistanke om at være bestemt mere ud fra særlige, politiske motiver end ud fra almindelige retfærdighedshensyn.«

Henrik Zahle skriver i Dansk Forfatningsret 2, 1989, s. 382 f, bl.a.:

»Domstolenes kompetence er alment beskrevet ved henvisning til sagens art, f.eks. sagsgenstandens værdi, retsforholdets karakter, og stedlige tilknytning. Fordelingen af sager mellem de enkelte domstole følger altså af sagens beskaffenhed og skal ikke besluttes særskilt sag for sag. En individuel stillingtagen til, ved hvilken domstol en sag skal behandles, ville være betænkelig, eftersom beslutningen om, hvilken domstol der skal behandle sagen, kunne tænkes at være styret af, hvilket resultat domstolsbehandlingen ønskedes at skulle give.

At domstole ikke kan nedsættes med henblik på en bestemt eller enkelte bestemte allerede foreliggende sager, følger af grl. § 61, 2. pkt. hvorefter særdomstole med dømmende myndighed ikke kan nedsættes. Særdomstole kan ikke være udrustet med dømmende myndighed - dvs. særdomstole kan ikke afsige dom om sagens emne. Grl. § 61, 2. pkt., udelukker imidlertid ikke, at særdomstole nedsættes med henblik på *undersøgelse* af en eller flere allerede foreliggende sager. Det er sådanne domstole, der her betegnes kommissionsdomstole.

Som begrundelse for anvendelse af kommissionsdomstole (særdomstole) har man anført, at kommissionsdomstole ikke er bundne ved retsplejelovens bestemmelser om retskredsens grænser, og at en sag kan være af et sådant omfang, at den ville betyde en uoverkommelig arbejdsbyrde for de allerede eksisterende domstole,.... Disse synspunkter kan dog ikke dække den anvendelse af kommissionsdomstole, som finder sted i praksis. Navnlig er det almindeligt, at også meget omfattende sager, især straffesager, f.eks. vedrørende økonomisk kriminalitet, behandles ved de almindelige domstole, men eventuelt således at der på særligt bevillingsgrundlag etableres en ekstra afdeling ved vedkommende domstol.«

Som det fremgår, retter forbuddet mod nedsættelse af særdomstole med dømmende myndighed sig særligt mod mulige misbrug fra regering og lovgiver.

Hensigten med forbuddet mod særdomstole med dømmende myndighed er særligt at imødegå usaglig udvælgelse af en bestemt person til at afgøre en eller flere foreliggende konkrete sager.

På denne baggrund kan der næppe være afgørende principielle betænkeligheder ved en ordning af juridiciel karakter, der afhjælper et ressourcemæssigt problem og begrænser berammelsestiderne, ved at landsretspræsidenterne eller andre dommere bemyndiges til inden for nærmere bestemte retlige rammer, jf. nedenfor under pkt. 6, at træffe bestemmelse om at flytte sager fra et værneting til et andet. En sådan udvidelse af den bestående adgang i § 702 til at flytte sager, der er såvel sagligt begrundet

som sagligt administreret, kan således ikke antages at stride imod hensynene bag grundlovens § 61, 2. pkt.

I forbindelse med en sådan ordning kunne kredsen af dommere, som en sag kan henvises til, begrænses. Dette kan f. eks. ske ved at undergive henvisningsordningen en stedlig begrænsning, således at overførelse fra en bestemt ret kun kan ske til visse andre, forud bestemte retter.

Af andre mulige retlige begrænsninger af ordningen kan nævnes indhentelse af samtykke fra parterne, der efter omstændighederne kan være interesserede i, at sagen ikke trækker i langdrag på grund af lange berammelsestider.

Ordningens judicielle karakter vil - hvis der ikke kræves samtykke - eventuelt kunne betones ved at give adgang til appel af afgørelser om flytning.

Det kan også overvejes at lade den eller de sager, der umiddelbart giver anledning til et ressourcemæssigt problem, behandle ved deres almindelige værneting, medens flere andre sager flyttes til andet værneting.

Derved kunne det opnås, at ordningen ikke medfører flytning af »tunge« sager, der ofte vil have særlig samfundsmæssig betydning.

4. Andre hensyn bag værnetingsreglerne.

Det hedder i de under pkt. 1 citerede lovmotiver, at værnetingsreglerne navnlig er fastsat af hensyn til parterne og til sagens oplysning.

Hensynet til parterne tilsiger, at usaglige kriterier ikke kommer til at spille en rolle ved afgørelsen af, hvem der skal pådømme en sag. Dette spørgsmål behandles ovenfor under punkt 3.2.

Endvidere følger det af hensynet til parterne, at disse ikke bør pålægges unødvendig rejseaktivitet.

Dette sidste hensyn er formentlig i nogen grad svækket ved den almindelige udvikling i samfærdselsmidlerne, der har gjort transport til et mindre problem, end det tidligere har været.

Ikke desto mindre bør en ordning med flytning af sager fra deres almindelige værneting og administrationen af en sådan ordning tage hensyn til, om parterne ved en flytning pålægges væsentlige ulemper i relation til transport og eventuelt overnatninger uden for hjemmet.

For så vidt angår hensynet til sagens oplysning, kan det formentlig forekomme, at dommeres almindelige lokalkendskab letter behandlingen af en sag. Også f.eks. en åstedsforretning lader sig lettere gennemføre fra en lokal ret. Der er imidlertid her tale om helt praktiske hensyn, der i et konkret tilfælde eventuelt vil kunne tale imod flytning af en sag, men næppe generelt vil kunne anføres som argument mod en ordning, der giver adgang til flytning af sager.

Gomard anfører i Civilprocessen, 4. udgave, 1994, s. 66, at reglerne om stedlig kompetence bl.a. skal sikre en fast og hensigtsmæssig arbejdsdeling mellem retterne,

»der er almindelig kendt«. Flytning af sager i medfør af den omhandlede ordning vil have undtagelsens karakter, og ordningen vil ikke indebære ændringer med hensyn til, ved hvilken ret sagen skal anlægges. Det af Gomard **anførte** hensyn taler derfor ikke imod en sådan ordning.

5. Norsk og svensk ret.

5.1. Norge.

Den domstol, som en sag er indbragt for, kan efter ansøgning fra en part eller på eget initiativ beslutte, at sagen skal overføres til en anden domstol på samme niveau, når særlige grunde gør det **påkrævet** eller hensigtsmæssigt. Domstolene skal give modparten eller parterne og den domstol, som i givet fald skal overtage sagen, mulighed for at udtale sig, før der træffes beslutning om overførelse. Hvis den domstol, som i givet fald skal overtage sagen, modsætter sig overførelsen, afgøres spørgsmålet af den domstol, som er nærmest overordnet den domstol, som sagen er indbragt for, eller af højesterets kæremålsudvalg, hvis sagen verserer for lagmannsrett. Ansøgning om overførelse har kun opsættende virkning, hvis retten bestemmer det. Beslutninger vedrørende overførelse kan ikke ankes eller kæres.

Justisdepartementet har udtalt, at selv om overførelsesmuligheden ved sin indførelse ikke i første række tog sigte på at løse kapacitetsproblemer for domstolene, er den velegnet i sådanne tilfælde, særligt ved by- og herredsrett. Den kan bruges som supplement, når andre løsninger, f. eks. tilkaldelse af en dommer ikke er en farbar vej at gå. Departementet understreger imidlertid, at det drejer sig om en undtagelsesbehandling, som bør praktiseres med varsomhed og kun i tilfælde, hvor domstolen kan påberåbe sig et reelt behov.

5.2. Sverige.

De svenske regler giver ikke mulighed for at overføre civile sager eller straffesager fra en domstol til en anden. Derimod kan sagerne flyttes mellem forskellige dommere ved den enkelte domstol for at udjævne arbejdsbyrden.

6. Retsplejerådets forslag.

Efter Retsplejerådets opfattelse vil en ordning, hvorefter der åbnes mulighed for i begrænset omfang og på judicielt grundlag at henvise sager til behandling ved en anden byret, kunne bidrage til løsningen af ressourceproblemer ved domstolene. Rådet finder dog ikke, at ressourceproblemer mere generelt bør søges løst på denne måde, men en henvisningsadgang kan på hensigtsmæssig måde indgå i en flerstrengt ordning, der har til formål at smidiggøre det bestående **retssystem** og dermed mindske behovet for akutte ressourcetilførsler i form af yderligere personale.

Af hensyn til den autonomi, der ved retsplejeloven er tillagt parterne i civile sager med hensyn til valg af værneting, finder rådet, at en sådan henvisningsordning bør begrænses til straffesager.

Henvisning bør alene kunne finde sted af ressourcemæssige årsager, når væsentlige hensyn til hurtig behandling af de sager, som verserer ved retten, taler herfor. I denne forbindelse bør der også kunne lægges vægt på hensynet til behandlingen af civile sager.

Kompetencen til at træffe beslutning om henvisning af ressourcemæssige årsager bør efter Retsplejerådets opfattelse i givet fald henlægges til præsidenten for den landsret, hvor den ret er beliggende, der behandler sagen.

- . Såfremt et ressourcemæssigt problem opstår på grund af een eller flere særligt store straffesager ved et embede, må landsretspræsidenten tillige vurdere, om det bør være disse sager eller nogle mindre sager, der verserer ved embedet, som skal overføres til en anden byret. Retsplejerådet finder ikke at burde give nærmere retningslinier for dette skøn.

Henvisning bør alene kunne ske før domsforhandling efter anmodning fra den dommer, der behandler sagen, og efter at tiltalte og anklagemyndigheden samt den ret, til hvilken sagen i givet fald skal overføres, har haft lejlighed til at udtale sig om spørgsmålet.

Retsplejerådet foreslår endvidere, at en henvisningsordning undergives en stedlig begrænsning.

Denne begrænsning kan f. eks. ligge i, at sagerne alene kan overføres til en tilgrænsende retskreds eller alene inden for en af de ni nævningekredse i østre landsretskreds eller en af de 6 nævningekredse i vestre landsretskreds, jf. bekendtgørelse nr. 112 af 11. marts 1986 om tingstederne for landsretterne (betænkningens bilag 3). En tredje mulighed for begrænsning kan være, at overførsel alene sker til en præsidentret i landsretskredsen, eventuelt alene til den nærmeste præsidentret i landsretskredsen.

Retsplejerådet anbefaler, at ordningen udformes således, at sagerne kan overføres inden for en nævningekreds. Endvidere foreslås det, at sagerne - hvis omstændighederne taler for det - også skal kunne overføres til en præsidentret i landsretskredsen. Herved tilgodeses såvel behovet for at opnå en rimelig stedlig begrænsning af henvisningsadgangen, som det ønskelige i at give mulighed for en vis smidighed ved dens anvendelse i praksis.

Nye regler om overførelse af sager foreslås i øvrigt udformet således, at de henviser til de administrativt fastsatte regler om nævningekredsene.

Landsretspræsidentens beslutning om at henvise en sag under den foreslåede ordning bør kunne indbringes for Højesteret af tiltalte og af anklagemyndigheden.

Kapitel 4

Retsplejerådets samlede konklusion vedrørende rejse-dommere og afvigelse fra værnetingsreglerne.

Retsplejerådet foreslår, at der indføres en permanent ordning med 3 rejse-dommere, der hver især knyttes til et byretsembede (en præsidentret). Det foreslås også, at man opretholder muligheden for, at andre dommere frivilligt beskikkes til i en periode at virke ved et andet embede af ressourcemæssige årsager

Endvidere foreslår rådet en ordning, hvorefter straffesager inden domsforhandlingen af ressourcemæssige grunde kan overføres til en anden byret i nævningekredsen eller, hvis omstændighederne taler for det, til en præsidentret i landsretskredsen.

De to forslag tilsigter begge en smidiggørelse af anvendelsen af byretternes ressourcer.

Ordningerne vil således kunne få betydning ved at nedbringe sagbehandlingstiderne. Endvidere kan ordningerne bidrage til at modvirke stigninger i sagsbehandlingstiderne.

Retsplejerådet finder ikke anledning til at foreslå nærmere retningslinier for, hvornår den ene eller den anden fremgangsmåde bør foretrækkes. Både beskikkelsen af rejse-dommere og flytningen af straffesager foreslås varetaget af **landsretspræsidenterne**, der - hvor begge muligheder foreligger - må vælge imellem disse muligheder i det konkrete tilfælde i lyset af de generelle erfaringer, der indhøstes i praksis.

De to muligheder vil i øvrigt fremstå som supplement eller alternativer til den allerede anvendte fremgangsmåde, hvor et byretsembede midlertidigt styrkes med en retsassessor eller dommerfuldmægtig fra et andet embede.

Det er Retsplejerådets opfattelse, at en permanent rejse-dommerordning kombineret med en mulighed for at flytte straffesager og for midlertidigt at støtte en byret med en ekstra dommerfuldmægtig eller retsassessor vil være tilstrækkelig til at løse byretternes nuværende ressourceproblemer. Skulle disse i fremtiden vise sig at få en mere omfattende karakter, bør dette efter rådets opfattelse give anledning til overvejelser om mere generelt at ændre domstolsstrukturen.

På denne baggrund har Retsplejerådet ikke fundet anledning til at fremkomme med yderligere forslag, der kan modvirke midlertidige problemer med byretternes beramelsestider m.v.

Kapitel 5

Lovudkast med bemærkninger.

§ 1.

I lov om rettens pleje, jf. lovekendtgørelse..., foretages følgende ændringer:

1. § 4, stk. 3, ophæves.

Stk. 4 bliver herefter stk. 3.

2. I § 15 indsættes som nyt stk. 6:

»Stk. 6. Ved retten i X, Y og Z ansættes en dommer fortrinsvis til varetagelse af de i § 45 nævnte opgaver.«

Stk. 6 bliver herefter stk. 7.

3. § 45, stk. 2, affattes således:

»Stk. 2. Beskikkelse efter stk. 1 kan uden ansøgning kun meddeles de i § 15, stk. 6, nævnte dommere, der gør tjeneste i landsretskredsen. Beskikkelsen til tjeneste ved en bestemt byret kan i intet tilfælde meddeles udover et tidsrum af to år.«

4.1 § 702 indsættes som stk. 2 :

»Stk. 2. Når byrettens forhold tilsiger det, kan landsrettens præsident efter anmodning fra byretten inden domsforhandlingens begyndelse beslutte, at en sag skal behandles ved en anden byret i nævningekredsen eller, hvis omstændighederne taler for det, ved en af de i § 15 nævnte retter i landsretskredsen. Tiltalte, anklagemyndigheden og den ret, hvortil sagen påtænkes overført, skal forinden have lejlighed til at udtale sig om spørgsmålet. Landretspræsidentens afgørelse om, at en sag skal overføres, kan af tiltalte og anklagemyndigheden kæres til Højesteret.«

Bemærkninger til de enkelte bestemmelser i lovudkastet.

Til § 1

Om begrundelsen for de foreslåede ændringer og deres nærmere indhold m.v. henvises til kapitel 2 og 3.

Til nr. 1 - 3

Det foreslås, at rejsedommerordningen gøres permanent, således at der ansættes rejsedommere ved 3 præsidentretter.

Endvidere foreslås det at opretholde muligheden for efter ansøgning midlertidigt at beskikke enhver byretsdommer til at virke ved en anden byret i samme landsretskreds af ressourcemæssige grunde.

Det foreslås præciseret, at beskikkelse af den enkelte rejsedommer til tjeneste ved en bestemt byret i intet tilfælde kan meddeles udover et tidsrum af to år. Denne begrænsning vedrører det tidsrum, beskikkelsen opretholdes, uanset om rejsedommeren i beskikkelsesperioden f. eks. alene har arbejdet ved retten i bestemte perioder eller bestemte dage hver uge. Det forudsættes, at ressourceproblemerne vil blive søgt løst på anden og mere permanent måde, såfremt disse ikke er bragt til ophør ved udløbet af de to år. Bestemmelsen er ikke til hinder for, at en rejsedommer færdigbehandler påbegyndte sager efter udløbet to-årsperioden.

Til nr. 4.

Det foreslås, at en straffesag af ressourcemæssige årsager inden domsforhandlingen skal kunne flyttes fra en byret til en anden. En sådan flytning skal efter forslaget som udgangspunkt alene kunne ske inden for nævningekredsen, jf. bekendtgørelse nr. 112 af 11. marts 1986 om tingstederne for landsretterne. Hvis omstændighederne taler for det, skal sagen dog også kunne flyttes til en af præsidentretterne i landsretskredsen.

Der er to byretter, hvis kreds udgør én nævningekreds, nemlig Københavns Byret og retten i Rønne. Det forudsættes, at der ikke bliver behov for at flytte sager fra Københavns Byret. Såfremt en sag skal overføres fra retten i Rønne, må det således altid ske til en anden præsidentret i landsretskredsen. Herudover vil det bl.a. kunne være hensigtsmæssigt at overføre en sag til en præsidentret uden for nævningekredsen, hvis de andre retter i nævningekredsen er små embeder eller embeder med et stort sagspres. Ved afgørelsen om at flytte en sag til en præsidentret uden for nævningekredsen må der bl.a. tages hensyn til, om sagens parter m.v. herved pålægges en belastende rejseaktivitet.

Kompetencen til at træffe beslutning om overførsel foreslås henlagt til landsretspræsidenten, som udøver kompetencen efter anmodning fra den pågældende dommer. Tiltalte, anklagemyndigheden og den ret, som sagen påtænkes overført til, skal efter forslaget have lejlighed til at udtale sig, forinden der træffes afgørelse vedrørende flytning af sagen. Træffer landsretspræsidenten afgørelse om at flytte sagen, skal denne beslutning efter forslaget kunne kæres til Højesteret af tiltalte og af anklagemyndigheden.

:

Bilag

Bilag 1

Uddrag af lovforslag L 231

JUSTITSMINISTERIET
Lovafdelingen

bsa00051
Den 17. august 1995.

UDDRAG af

FØRSLAG
til
Lov om ændring af straffeloven og retspleje-
loven

(Rejsedommerordning, forkyndelse,
udeblivelsesdomme i straffesager samt
lønindeholdelse for bøder, sagsomkostninger
og konfiskerede beløb m.v.)

Fremsat den 6. april 1994 af justitsministeren
(Erling Olsen)

S 2

I lov om rettens pleje, jf. lovbekendtgørelse
nr. 905 af 10. november 1992 som ændret ved
lov nr. 469 af 30. juni 1993, foretages føl-
gende ændringer:

1. I § 4 indsættes efter stk. 2 som nyt styk-
ke:

"Stk. 3. Der ansættes en dommer ved Østre
Landsret og to dommere ved Vestre Landsret
fortrinsvis til varetagelse af de i § 45 nævn-
te opgaver."

Stk. 3 bliver herefter stk. 4.

5. Efter § 44 indsættes:

"I 45. Landsrettens præsident kan meddele midlertidig beskikkelse som yderligere dommer ved en byret, når byrettens forhold tilsiger det. Bestemmelsen i § 44, stk. 4, finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Beskikkelse efter stk. 1 kan uden ansøgning kun meddeles de i § 4, stk. 3, nævnte dommere, der gør tjeneste i landsretskredsen. Beskikkelsen kan i intet tilfælde meddeles udover et samlet tidsrum af 2 år.

Stk. 3. Sker beskikkelsen ved en af de i § 17, stk. 1 eller 4, omhandlede byretter, træffer landsretspræsidenten efter forhandling med byrettens medlemmer bestemmelse om, hvilke forretninger der skal varetages af den midlertidigt beskikkede dommer."

6. I § 51 ændres "**jfr.** § 44 til: "jf. § 44 og § 45".

§ 4

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. oktober 1994, dog træder § 2, nr. 1-3 og 5-6, i kraft den 1. juni 1994.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning.

1.1. Ved lovforslaget søges der gennemført en række ændringer af straffeloven og retsplejeloven med henblik på at effektivisere og forenkle retsplejen på forskellige områder.

Hensigten med forslagene er således generelt at bidrage til en hurtigere og lettere **sagsbehandling**, herunder at medvirke til, at retternes **berømmelsestider** kan reduceres.

Forslagene skal bl.a. ses i sammenhæng med den redegørelse om hurtigere behandling af voldssager og andre sager i retsplejen, som Justitsministeriet sendte til Retsudvalget den 17. januar 1994.

1.2. Det tilsigtes ved lovforslaget at skabe det lovmæssige grundlag for en forsøgsordning med et rejsehold bestående af 3 dommere og nogle kontorfunktionærer, der efter landsretspræsidentens bestemmelse kan yde assistance til et byretsdommerembede, når det af ressourcemæssige årsager skønnes hensigtsmæssigt.

2. Rej sedosmerordningen

2.1. Gældende ret.

Hvis en fast byretsdommer har forfald, eller hvis der opstår embedsledighed, kan justitsministeren efter retsplejelovens § 44, stk. 2, om nødvendigt beskikke en dommer til at beklæde **dommerembedet**. Enhver dommer ved byret er forpligtet til at modtage en sådan beskikkelse og - foruden sit eget embede - midlertidigt at beklæde det andet embede som dommer ved byret.

Medmindre der er tale om sygdomstilfælde, kan et byretsdommerembede som hovedregel ikke holdes besat ved midlertidig beskikkelse i mere end et år.

Er den midlertidige beskikkelse begrundet i, at den faste dommer udfører et andet offentligt hverv, kan der under nærmere betingelser, og kun når ganske særlige grunde taler for det, ved kongelige resolution ske midlertidig beskikkelse ud over et år. Forlængelsen af beskikkelsen kan kun ske for et år ad gangen, og beskikkelsen må aldrig strække sig ud over i alt 4 år. En sådan forlængelse kan kun finde sted, når der er en fast dommer, der beskikkes **midlertidigt**. Der henvises herom til retsplejelovens § 44, stk. 2.

Landsrettens præsident kan i påtrængende tilfælde, samt når den faste dommers forfald skønnes at blive kortvarigt, meddele bemyndigelse til midlertidigt at forestå embedet som dommer ved byret. Det kan dog ikke ske ved de byretter, som administreres af en præsident, jf. retsplejelovens § 44, stk. 3.

Når en midlertidig beskikkelse af en byretsdommer skal ophøre, er det justitsministeren eller vedkommende landsretspraesident, der træffer bestemmelse herom, jf. retsplejelovens § 51.

I tilfælde af en byretsdommers inhabilitet er det vedkommende landsretspraesident, der beskikker en sættematter, jf. § 46, stk. 1.

Det følger i øvrigt af retsplejelovens § 44, stk. 4, at den, der beskikkes midlertidigt til at beklæde et dommerembede, skal være i besiddelse af de samme egenskaber, som kræves for at beklæde det pågældende embede som fast dommer.

Reglerne i retsplejelovens § 49, stk. 1 og stk. 4-10, om Den særlige Klagerets kompetence over for dommere finder også anvendelse på midlertidigt beskikkede dommere, jf. retsplejelovens § 55.

Der er ikke i retsplejeloven hjemmel til midlertidigt at beskikke en yderligere dommer til at virke ved en byret, fordi byretten er overbelastet med sager eller i øvrigt har kapacitetsproblemer.

2.2. Justitsministeriets overvejelser og forslag.

2.2.1. Det kan efter Justitsministeriets opfattelse ikke undgås, at enkelte dommerembeder midlertidigt - f.eks. på grund af mange eller store sager - kan få en længere behandlingstid, end det er ønskeligt.

Omvendt bør man ikke tildele de enkelte embeder sådanne ressourcer, at der er en konstant

overkapacitet med henblik på sådanne særligt belastede perioder.

Det bør søges modvirket, at der som følge af en midlertidig merbelastning af en byret sker en væsentlig forøgelse af **sagsbehandlingstiden** ved den pågældende ret, ligesom sagsbehandlingstiderne ved domstolene så vidt muligt generelt bør holdes nede.

På **finansloven** for 1994 er der foreløbig for to år skabt bevillingsmæssig hjemmel til en rejsedommerordning bestående af indtil 3 dommere og indtil 5 kontorfunktionærer. Samtidig er det forudsat, at ordningen nærmere reguleres ved en ændring af retsplejeloven.

På denne baggrund og efter drøftelse med retspræsidenterne, Den danske Dommerforening og Dommerfuldmægtigforeningen foreslår Justitsministeriet, at der som en forsøgsordning åbnes mulighed for, at der ved landsretterne ansættes dommere, der kan bistå et byretsdommerembede, når byrettens forhold tilsiger det. Der tænkes her navnlig på tilfælde, hvor byretten er belastet af en eller flere store sager, hvor den har lange **sagsbehandlingstider**, eller hvor andre særlige **ressourcemæssige** forhold gør sig gældende.

Der foreslås således oprettet 2 stillinger af denne karakter ved Vestre Landsret og 1 stilling ved Østre Landsret. Stillingerne oprettes som dommerstillinger, men det vil som følge af ordningens midlertidige karakter næppe være hensigtsmæssigt at besætte dem med fast udnævnte dommere. Som følge heraf forudsættes stillingerne besat ved, at retsassessorer eller dommerfuldmægtige med en vis anciennitet konstitueres som dommere.

Til varetagelse af sekretæropgaver i tilknytning til disse stillinger vil der blive ansat et antal, kontorfunktionærer ved landsretterne.

Samtidig foreslås der indsat en ny § 45 i retsplejeloven. Efter denne bestemmelse kan vedkommende landsretspræsident midlertidigt beskikke en yderligere dommer ved en byret, når byrettens forhold tilsiger det. Forsøgsordningen vil således indebære, at de nævnte konstituerede dommere ved Østre Landsret og Vestre Landsret efter landsretspræsidentens bestemmelse midlertidigt beskikkes ved visse særlig belastede **byretsembeder** med henblik på at nedbringe sagsbehandlingstiderne.

Det forudsættes, at de personer, der kan meddeles beskikkelse efter § 45, er de i § 4, stk. 3, nævnte yderligere dommere ved landsretterne, faste dommere ved byret, konstituerede byretsdommere, retsassessorer eller dommerfuldmægtige med en vis anciennitet. De ovennævnte yderligere dommere ved landsretterne har efter § 45, stk. 2, pligt til at lade sig beskikke til varetagelse af opgaver efter § 45 i samme landsretskreds. For så vidt angår faste byretsdommere, konstituerede dommere, retsassessorer eller dommerfuldmægtige følger det derimod af den foreslåede regel, at der kun kan ske beskikkelse i tilfælde, hvor den pågældende har indvilliget i at lade sig beskikke. Den, der beskikkes, skal i alle tilfælde opfylde betingelserne for at være **fast** dommer, jf. § 45, stk. 1, 2. pkt.

Når en yderligere dommer **midlertidigt** beskikkes ved et byretsembede i medfør af § 45, opstår spørgsmålet om fordelingen af sagerne ved embedet. Ved enedomme **rembedet**, jf. § 17, stk.

4, eller **todommerembeder**, jf. § 17, stk. 1, foreslås det, at sagernes fordeling afgøres af **landsretspræsidenten** efter forhandling med rettens faste dommere og den midlertidigt beskikkede dommer, jf. § 45, stk. 3. Ved præsidentembeder eller embeder, der forestås af en administrerende dommer, træffer præsidenten eller den administrerende dommer bestemmelse om sagernes fordeling.

De nyoprettede dommerstillinger er som nævnt placeret ved henholdsvis Østre og Vestre Landsret og forudsættes - som følge af deres midlertidige karakter - besat ved konstitution. **Konstitutionen** i en af de nyoprettede dommerstillinger kan udstrækkes til hele forsøgsperioden. Beskikkelsen ved ét bestemt **byretsdommerembede** kan efter lovforslaget ikke udstrækkes over 2 år, jf. § 45, stk. 2, 2. pkt.

I de - korterevarende - perioder, hvor den pågældende ikke er beskikket ved en byret i landsretskredsen, skal vedkommende gøre tjeneste i landsretten. Det kan være tjeneste i forbindelse med udførelse af landsrettens sekretariatsfunktioner, eller den pågældende kan konstitueres som landsdommer i sådanne perioder.

Som nævnt har reglerne karakter af en forsøgsordning. Justitsministeriet vil i lyset heraf anmode Retsplejerådet om at foretage en gennemgang af ordningen og fremkomme med forslag til, hvorledes en **permanent** ordning i givet **fald** kan udformes.

7. Lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser.

Forslaget om iværksættelse af en forsøgsordning med et rejsehold af dommere medfører udgifter til 3 dommere og et antal kontorfunktionærer. Til dækning af udgifterne blev retternes bevilling på finansloven for 1994 øget med 2,5 mio. kr. (lønsam). Der blev samtidig oprettet 3 årsværk i bevillingslønramme 37. Det er ved ~~indbudgætteringen~~ forudsat, at ordningen vil blive nærmere reguleret i forbindelse med en ændring af retsplejeloven. Ud over lønudgifter vil der endvidere være udgifter til rejser og time- og dagpenge m.v. Dette beløb, der ikke er nærmere opgjort, vil blive afholdt inden for de eksisterende bevillingsmæssige rammer.

8. Hørte myndigheder m.v.

Forslaget om en ny rejsedommerordning har været sendt til høring hos Præsidenterne for Østre og Vestre Landsret, Københavns byret og retterne i Århus Odense, Aalborg og Roskilde, Den danske Dommerforening og Foreningen af dommerfuldmægtige i Danmark.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 2

Til nr. 1.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 2.2. De opgaver, der sigtes til i bestemmelsens sidste led, er opgaver som midlertidigt beskikket, yderligere dommer ved byret, jf. den foreslåede § 45, stk. 1, 1. pkt.

Til nr. 5.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 2.2.

Det fremgår af retsplejelovens § 55, at bestemmelserne om Den særlige Klagerets kompetence m.v. i retsplejelovens § 49, stk. 1 og stk. 4-10, finder tilsvarende anvendelse på midlertidigt bskikkede dommere. Disse regler vil således også finde anvendelse på dommere, der er midlertidigt beskikkede i medfør af den foreslåede bestemmelse.

Til nr. 6.

Efter retsplejelovens § 51 tages beslutning om ophør af midlertidig beskikkelse til at beklæde et dommerembede efter retsplejelovens § 44 af den myndighed, der har meddelt beskikkelsen. Det foreslås, at bestemmelsen også skal

gælde ved tilbagekaldelse af midlertidig beskikkelse efter den foreslåede § 45.

V

Bilag 2

Uddrag af retsplejeloven 1994

bsaQ0116

Den 17. august 1995.

**Uddrag af retsplejelovens kapitel 1, 4 og
63.**

**Kapitel 1
Retterne**

i 4. Der skal være 2 landsretter: østre landsret og vestre landsret. Under østre landsret henhører staden København og øernes amter, under Vestre Landsret Jyllands amter.

Stk. 2. Østre landsret, der har sit sæde i København, består af en præsident og 45 andre landsdommere; vestre landsret, der har sit sæde i Viborg, består af en præsident og 22 andre landsdommere.

Stk. 3. Der ansættes en dommer ved Østre Landsret og to dommere ved Vestre Landsret fortrinsvis til varetagelse af de i § 45 nævnte opgaver.

Stk. 4. I præsidentens forfald træder i fornødent fald det **efter** embeds alder ældste tilstedeværende medlem af retten i hans sted.

§ 15. Københavns byret består af en præsident og 36 andre dommere.

Stk. 2. Retten i Århus består af en præsident og 14 andre dommere.

Stk. 3. Retten i Odense består af en præsident og 10 andre dommere.

Stk. 4. Retten i Ålborg består af en præsident og 9 andre dommere.

Stk. 5. Retten i Roskilde består af en præsident, og 7 andre dommere.

Stk. 6. Københavns byret og retterne i Århus, Odense, Ålborg og Roskilde deles i afdelinger, som hver beklædes af en enkelt dommer. Almindelige regler om forretningernes fordeling mellem afdelingerne fastsættes af rettens præsident med justitsministerens billigelse. Sagernes fordeling mellem dommerne bestemmes af præsidenten efter forhandling med rettens medlemmer.

§ 17. Der ansættes 2 dommere ved retterne i Gentofte, Glostrup, Helsingør, Hillerød, Frederikssund, Holbæk, Slagelse, Næstved, Haderslev, Sønderborg, Vejle, Fredericia, Silkeborg, Viborg, Frederikshavn og Hjørring.

Stk. 2. Almindelige regler om forretningernes fordeling mellem dommere ved de i stk. 1 nævnte retter fastsættes af justitsministeren, jf. dog stk. 3.

Stk. 3. Ved første ledighed i en af dommerstillingerne ved de i stk. 1 nævnte retter skal der ske udnævnelse i stillingen med forbehold om senere indførelse af administrationsordning. Ved ledighed i den anden stilling indføres administrationsordning ved den pågældende ret,, og en af dommerne udnævnes til administrerende dommer, § 16, stk. 3, 2. og 3. pkt., finder i så fald tilsvarende anvendelse.

Stk. 4. De øvrige byretter består hver af én dommer.

Kapitel 4
Dommere, justitssekretærer,
fuldmægtige m.m.

S 44. Midlertidig beskikkelse til højesteretsdommer kan ikke finde sted. Ved embedsledighed skal fast beskikkelse ske inden 6 måneders forløb.

Stk. 2. Til midlertidig at beklæde andre ~~dommer~~ embeder, når det på grund af embedsledighed eller en fast dommers forfald måtte være nødvendigt, meddeler justitsministeren beskikkelse. Enhver dommer ved byret skal være forpligtet til, når det af fornævnte grunde skønnes for nødvendigt, at modtage beskikkelse af justitsministeriet til, foruden sit eget embede, midlertidigt at beklæde et andet embede som dommer ved **byret**. Uden for tilfælde af sygdomsforfald kan embede som landsdommer, præsident eller vicepræsident i sø- og handelsretten eller som dommer ved byret ikke holdes besat ved midlertidig beskikkelse ud over et år. Hvor den midlertidige beskikkelse er foranlediget ved dommerens udførelse af et andet offentligt hverv, skal dog den nævnte frist ved kongelig resolution kunne forlænges for indtil et år ad gangen på betingelse af, at ganske særlige grunde taler derfor, at samtykke gives af præsidenten for vedkommende kollegiale ret, eller for retspræsidenters og enkelte dommeres vedkommende af præsidenten for den nærmeste overordnede ret, og at en fast ansat dommer midlertidig beskikkes i den pågældende stilling. Midlertidig beskikkelse ved kongelig

resolution kan i intet tilfælde meddeles udover et samlet tidsrum af 3 år.

Stk. 3. Landsrettens præsident kan i påtrængende tilfælde, samt når den faste dommers forfald skønnes at blive kortvarigt, meddele bemyndigelse til midlertidigt at forestå embedet som dommer ved byret. Dette gælder dog ikke i Københavns byret og retterne i Århus, Odense, Ålborg og Roskilde. Meddelelse om bemyndigelse efter 1. pkt. skal straks gives til justitsministeren.

Stk. 4. Den, som beskikkes til midlertidigt at beklæde et dommerembede, må være i besiddelse af de samme egenskaber, som udkræves til at beklæde embedet som fast dommer.

S 45. Landsrettens præsident kan meddele midlertidig beskikkelse som yderligere dommer ved en byret, når byrettens forhold tilsiger det. Bestemmelsen i § 44, stk. 4, finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Beskikkelse efter stk. 1 kan uden ansøgning kun meddeles de i § 4, stk. 3, nævnte dommere, der gør tjeneste i **landsretskredsen**. Beskikkelsen kan i intet tilfælde meddeles ud over et samlet tidsrum af 2 år.

Stk. 3. Sker beskikkelsen ved en af de i § 17, stk. 1 eller 4, omhandlede byretter, træffer landsretspræsidenten efter forhandling med byrettens medlemmer bestemmelse om, hvilke forretninger der skal varetages af den midlertidige beskikkede dommer.

S 46. Hvis det på grund af en dommers inhabilitet er nødvendigt, beskikkes en sættest dommer, for byretternes vedkommende

af landsrettens præsident og i øvrigt af højesterets præsident.

Stk. 2. Med hensyn til sættemdommerne finder reglerne i § 44, **stk. 4**, anvendelse.

§ 49. Enhver, der anser sig krænket ved utilbørligt eller usømmeligt forhold fra en dommers side under udøvelsen af dennes embedsvirksomhed, kan inden 14 dage fremsætte besværing herover for rigsadvokaten til indbringelse for den særlige klageret.

Stk. 2. Finder justitsministeren, at en dommer må antages at have gjort sig skyldig i et forhold, der må svække eller gøre ham uværdig til den agtelse og tillid, som dommerkaldet forudsætter, finder tilsvarende regler anvendelse.

Stk. 3. Det samme gælder, hvor ministeren skønner, at en dommer bør afsættes mod sit ønske på grund af vedvarende **åndelig** eller **legemlig** svaghed.

Stk. 4. Sagen bliver af rigsadvokaten skriftlig at forelægge klageretten. Finder rigsadvokaten, at en i henhold til stk. 1 fremsat besværing efter klagerens egen fremstilling er åbenbar grundløs eller ikke falder ind under bestemmelserne i nævnte stykke, eller mener han, at en klage angående de samme forhold tidligere er afvist af klageretten som **ubegrundet**, henleder han ved fremsendelsen rettens opmærksomhed herpå; klagen kan da straks uden yderligere forhandling afvises af klageretten, jfr. stk. 6. I andre tilfælde afæsker retten vedkommende **dommer** en **erklæring** om **det** påklagede forhold. Bestrider dommeren rigtigheden af den givne

fremstilling af det faktisk passerede, bliver sagens sammenhæng, for så vidt det af klageretten findes fornødent, at fastslå efter de i kap. 67 og 68 indeholdte regler med de af forholdets natur flydende lempelser.

Stk. 5. Herefter skal parterne have lejlighed til skriftlig at fremkomme med de bemærkninger, hvortil det oplyste findes at give anledning. I de i paragraffens stk. 2 og 3 omhandlede tilfælde, samt når den indklagede dommer fremsætter begæring derom, eller sagens beskaffenhed gør det påkrævet, anordner klageretten dog mundtlig forhandling og tager samtidig bestemmelse om, hvorvidt denne skal ske for lukkede døre; de nærmere bestemmelser om **forhandlingens** gang træffes i øvrigt af præsidenten i overensstemmelse med de for landsretsprocedure for borgerlige sager i l. instans gældende regler. Den indklagede dommer kan give møde med advokat; fremsætter dommeren begæring derom, kan klagerettens præsident til møde under mundtlig forhandling for retten beskikke ham en advokat blandt de til udførelsen af offentlige og beneficerede sager antagne, således at salær og godtgørelse for udlæg udredes efter regler som i tilfælde, hvor der er meddelt fri proces, jfr. kap. 31.

Stk. 6. Findes klage ugrundet, bliver dette at udtale, hvorhos der i det i paragraffens stk. 1 omhandlede tilfælde, uden hensyn til om klagerens adfærd måtte kunne pådrage ham ansvar efter straffelovens regler, kan pålægges ham straf af bøde, hvis han uden rimelig grund har foranlediget sagen rejst.

Stk. 7. Findes klagen begrundet, kan klageretten udtale sin misbilligelse af

dommerens adfærd eller pålægge ham bøde; findes det af dommeren udviste forhold at være af graverende karakter, eller har han tidligere ved klageretten været dømt for forhold af sådan karakter, kan han derhos ved dommen afsættes; i så fald skal dommen afgøre pensionsspørgsmålet, hvorved bliver at iagttage, at den, der afsættes, fordi han har gjort sig skyldig i et strafbart forhold, der begrunder en nærliggende fare for misbrug af stillingen, taber retten til pension, medens det, når ansættelsen skyldes tjenestefor-seelser eller misligheder, der gør ham u-skikket til at forblive i sin stilling, bestemmes ved finanslov eller tillægsbevillingslov, hvorvidt den pågældende skal have pension og i bekræftende fald af hvilken størrelse; i alle andre tilfælde tilkommer der ham pension efter tjenestemandslovens almindelige regler.

Stk. 8. Om dommen, der afsiges i et offentligt retsmøde, giver rettens præsident meddelelse til justitsministeren samt til den, der i medfør af stk. 1 måtte have foranlediget sagen rejst.

Stk. 9. Lyder dommen på afsættelse, eller har der været nedlagt påstand herom, kan den indbringes for Højesteret efter reglerne om anke, i andre tilfælde efter reglerne om kære i borgerlige sager, dog således, at mindst fem dommere deltager i påkendelsen.

Stk. 10. Med hensyn til sagsomkostninger finder reglerne i kap. 91 tilsvarende anvendelse.

§ 51. Beslutning om ophør af midlertidig beskikkelse til at beklæde et dommerembede, jfr. § 44 og § 45, eller af bemyndigelse til at udføre dommergerning, jfr. § 17 a, kan tages af den myndighed, der har meddelt den.

§ 55. Bestemmelserne i § 49, stk. 1 og **stk.** 4-10 finder tilsvarende anvendelse med hensyn til de i § 52 nævnte tjenestemænd samt midlertidigt beskikkede dommere.

Kapitel 63 Værneting og forening af straffesager

§ 702. Afvigelse fra reglerne om værneting kan, så længe **domsforhandling** endnu ikke er påbegyndt, på begæring, når særegne grunde taler derfor, besluttes af landsretten, dersom spørgsmålet angår nævninge- eller retskredse i samme landsretskreds, og i andre tilfælde af **højesteret**.

§ 703. Efter begæring kan retten meddele tilladelse til, at en begyndt forfølgning overflyttes til en anden ret, som efter foranstående regler er lovligt værneting, når dette på grund af vidners bopæl eller af anden særlig grund skønnes hensigtsmæssigt til sagens fremme. Beslutning herom tages af den ret, ved hvilken forfølgning er begyndt, når den anden ret deri er enig, og ellers af den fælles overordnede ret. En beslutning,

hvorved en begæring om sagens overflytning til en anden ret nægtes, kan påkæres.

Bilag 3

Bekendtgørelse nr. 112 af 11. marts 1986
om tingsteder for landsretterne

Bekendtgørelse om tingstederne for landsretterne

I medfør af § 11, stk. 1, i lov om rettens pleje, jfr. lovbekendtgørelse nr. 555 af 1. november 1984, fastsættes følgende bestemmelser angående tingstederne for landsretterne ved domsforhandling af sager, i hvilke nævninger eller domsmænd skal medvirke:

§ 1. Østre landsretskreds

Landsrettens sæde er i København.

1. Københavnske nævningekreds.
Tingsted: København.
Hertil hører: Københavns byret.
2. Nord- og østjællandske nævningekreds.
Tingsted: København.
Hertil hører: Retten på Frederiksberg, retterne i Gentofte, Lyngby, Gladsaxe, Ballerup, Hvidovre, Rødovre, Glostrup, Brøndbyerne, Tåstrup, Tårnby, Helsingør, Hillerød, Hørsholm, Helsingør, Frederikssund, St. Heddinge og Køge samt retten i Roskilde herred og retten i Roskilde by.
3. Vestsjællandske nævningekreds.
Tingsted: Holbæk.
Hertil hører: Retterne i Holbæk, Kalundborg og Nykøbing Sjælland.
4. Sydvestsjællandske nævningekreds.
Tingsted: Slagelse.
Hertil hører: Retterne i Slagelse, Korsør, Sorø og Ringsted.
5. Sydsjællandske nævningekreds.
Tingsted: Næstved.
Hertil hører: Retterne i Næstved og Vordingborg.
6. Bornholmske nævningekreds.
Tingsted: Rønne.
Hertil hører: Retten i Rønne.
7. Lolland-Falsterske nævningekreds.
Tingsted: Nykøbing Falster.

Hertil hører: Retterne i Nykøbing Falster, Maribo og Nakskov.

8. Nordfynske nævningekreds.
Tingsted: Odense.
Hertil hører: Retterne i Odense, Nyborg, Middelfart og Assens.
9. Sydfynske nævningekreds.
Tingsted i nævningsager: Odense.
Tingsted i domsmandssager: Svendborg.
Hertil hører: Retten i Svendborg by, retten i Svendborg herred samt retterne i Faaborg og Rudkøbing.

§ 2. Vestre landsretskreds

Landsrettens sæde er i Viborg.

1. Nordjydske nævningekreds.
Tingsted: Aalborg.
Hertil hører: Retterne i Aalborg, Frederikshavn, Hjørring, Sæby, Brønderslev, Fjerritslev, Nibe og Terndrup.
2. Vest- og mellemjydske nævningekreds.
Tingsted: Viborg.
Hertil hører: Retterne i Viborg, Randers, Herning, Thisted, Nykøbing Mors, Lemvig, Skive, Struer, Holstebro, Hobro, Mariager, Kjellerup og Silkeborg.
3. Østjydske nævningekreds.
Tingsted: Århus.
Hertil hører: Retterne i Århus, Horsens, Grenaa, Skanderborg og Brødstrup.
4. Sydvestjydske nævningekreds.
Tingsted: Esbjerg.
Hertil hører: Retterne i Esbjerg, Varde, Skjern, Holsted, Ribe og Ringkøbing.
5. Sydjydske nævningekreds.
Tingsted: Kolding.
Hertil hører: Retterne i Kolding, Vejle, Fredericia og Grindsted.

Nr. 112.

11. marts 1986.

6. De **sonderjydske** landsdeles nævningekreds. § 3. Bekendtgørelsen træder i kraft den 15. april 1986.
- Tingsted: Sonderborg. Stk. 2. Bekendtgørelse nr. 135 af 8. marts 1974 om tingstederne for landsretterne ophæves.
- Hertil hører: Retterne** i Haderslev, Aabenraa, Redding, Graasten, Sonderborg og Tønder.

Justitsministeriet den 11. marts 1986

ERIK NINN-HANSEN

/ Fr. Chr. Schydt

Bilag 4

Østre Landsrets redegørelse
om rejsedommerordningen

PRÆSIDENTTEN FOR ØSTRE LANDSRET

Bredgade 59, 1260 København K.
Tlf.: 33 97 02 00 Fax.: 33 14 58 22

Den 07/04-95
Jnr. 21A-ØL-040-93
Init BFK

Retsplejerådet,
Slotsholmsgade 10,
1216 København K.

Ved skrivelse af 21. november 1994 har Retsplejerådet anmodet om en række oplysninger om, hvorledes rejsedommerordningen i praksis fungerer. Oplysningerne skal benyttes til en gennemgang af forsøgsordningen med rejsedommere, idet rådet skal fremkomme med forslag til, hvordan en permanent ordning i givet fald kan udformes.

I den anledning fremsendes vedlagt skrivelse af 29. marts 1995 med bilag fra den ved Østre Landsret konstituerede rejsedommer Ove Ulrichsen, idet bemærkes, at jeg har udbedt mig nogle supplerende oplysninger, som vil blive eftersendt snarest muligt.

Jeg kan iøvrigt henholde mig til det i skrivelsen anførte og kan tilføje, at rejsedommerordningen efter mit skøn har fungeret tilfredsstillende ud fra hensynet til en effektiv udnyttelse af personaleresourcer.

Ziegler

 Stage-Nielsen

B. Fredslund Kjeldsen

Rejsedommeren
v/Østre Landsret

Præsidenten for Østre Landsret
Bredgade 59
1260 København K.

København, den 29. marts 1995

Under henvisning til Retsplejerådets brev af 21. november 1994 skal jeg som konstitueret rejsedommer ved Østre Landsret oplyse, at jeg påbegyndte arbejdet som rejsedommer den 1. august 1994.

Indtil 15. september 1994 var jeg hovedsageligt beskikket ved retterne i Næstved. Anledningen var, at kriminalretten på grund af dommerskifte var uden dommer, og at civilrettens dommer var på ferie. På grund af beskikkelsen blev omberømmelse af domsforhandlingerne undgået.

Fra 16. september til 10. oktober 1994 var jeg beskikket ved retten i Hvidovre. Årsagen til beskikkelsen var berømmelsestiden. Anklageskrifterne var modtaget i april - juni 1994. Der var ledig retssalskapacitet grundet dommerens ferie.

Medio oktober 1994 var jeg en uge beskikket ved Frederikssund kriminalret. Embedet havde problemer med berømmelsestiden, og retssalen var ledig grundet efterårsferien.

Fra 19. oktober til 9. december 1994 var jeg beskikket ved kriminalretten i Holbæk. Berømmelsestiden blev nedsat fra 140

dage til 40 dage. Anledningen til beskikkelsen var udover den lange berammelsestid, at dommeren periodevis fungerede som sættematter på Færøerne. Som følge heraf var der tillige bistand fra sættematter fra Roskilde.

Indtil jul var rejseholdet på ny beskæftiget ved kriminalretten i Frederikssund. Der var i denne periode tale om **"dobbeltberammelser"**. **Berammelsestiden** oplyst at være **1½** måned.

Fra januar til medio februar 1995 var jeg beskikket ved Helsingør kriminalret. Anledningen var en berammelsestid på 115 dage, der faldt til 75 dage, samt at embedet var belastet af to store skattesager.

Fra medio februar til maj 1995 var jeg beskikket to dage ugentlig ved Helsingør kriminalret og i februar og marts een dag om ugen ved retten i Kalundborg og i april een dag om ugen ved kriminalretten i Slagelse.

Berammelsestiden i Kalundborg er i nævnte periode faldet fra 4 måneder til 2 måneder.

Anledningen til beskikkelsen i Slagelse er **dommerskifte**.

Fra 1. maj 1995 er jeg beskikket ved retten i Helsingør til behandling af en sag om **forsikringsbedrageri**. Varighed 25 retsdage.

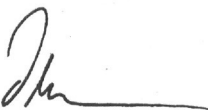
I de perioder, hvor jeg ikke har været beskikket som rejse-dommer, har jeg blandt andet fungeret som konstitueret landsdommer, ialt ca. 15 retsdage pr. 1. april 1995.

Det er ikke forekommet, at anmodning om beskikkelse af **rejse-dommer** er blevet afslået.

Der er **ansat** een sekretær for rejse-dommeren, og denne sekretærbistand har indtil nu vist sig at være tilstrækkelig. Sekretæren har kunnet afspadsere i de perioder, hvor jeg har været konstitueret i landsretten.

Beskikkelsen ved de embeder, hvor der har været problemer med ledige retssale, har været tilrettelagt således, at rejsedommersagerne har været berammet i dommerens ferie eller på mellem dage. Rejsedommerordningen har efter min mening fungeret på en tilpas fleksibel måde, således at den ikke har givet anledning til vanskeligheder ved byretterne.

I øvrigt henvises til vedlagte sagliste.

O. Ulrichsen
kst.

Rejsedommer - Østre Landsret
Marts 1995

Sagliste	Sagstype	Byret	Dato	Mødetype
S-3718-94	anke civil sag	Østre Landsret	1/3	domsforhandling - Dom
B-2183-93	civil sag	Østre Landsret	2/3	domsforhandling - Udsat
B-1842/93	civil sag	Østre Landsret	3/3	formalitetsprocedure
SS 647/94	straffesag	Helsingør	6/3	domsmandssag - dom
SS 28/95	straffesag	Kalundborg	7/3	domsmandssag - dom
SS 22/95	straffesag	Kalundborg	7/3	domsmandssag - dom
SS 43/95	straffesag	Helsingør	8/3	domsmandssag - dom
SS 195/94	straffesag	Helsingør	8/3	domsmandssag - dom
B 0554/94	civilsag	Østre Landsret	10/3	domsforhandling
SS 12/95	straffesag	Helsingør	13/3	domsmandssag - dom
SS 3/95	straffesag	Helsingør	13/3	domsmandssag - dom
SS 462/94	straffesag	Kalundborg	14/3	§ 925-sag - tiltalefrafald
SS 455/94	straffesag	Kalundborg	14/3	§ 925-sag - dom
SS 6/95	straffesag	Kalundborg	14/3	§ 925-sag - dom
SS 10/95	straffesag	Kalundborg	14/3	§ 925-sag - dom
SS 449/94	straffesag	Kalundborg	14/3	§ 925-sag - dom
SS 4/95	straffesag	Kalundborg	14/3	§ 925-sag - udsat
SS 464/94	straffesag	Kalundborg	14/3	§ 925-sag - udsat
SS 61/95	straffesag	Helsingør	15/3	domsmandssag - Dom
SS 575/94	straffesag	Helsingør	15/3	domsmandssag - Dom

- 2 -

SS 14/95	straffesag	Kalundborg	21/3	§ 925-sag - Dom
SS 27/95	straffesag	Kalundborg	21/3	§ 925-sag - Udsat
SS 33/95	straffesag	Kalundborg	21/3	§ 925-sag - Udsat
SS 424/94	straffesag	Kalundborg	21/3	§ 925-sag - Tilbagekaldt
SS 34/95	straffesag	Kalundborg	21/3	§ 925-sag - Bødevedtagelse
SS 218/94	straffesag	Kalundborg	21/3	§ 925-sag - Udsat
SS 21/95	straffesag	Kalundborg	21/3	§ 925-sag - Udsat
SS 394/94	straffesag	Kalundborg	21/3	§ 925-sag - Tiltalefrald
SS 395/94	straffesag	Kalundborg	21/3	§ 925-sag - Dom
SS 7/95	straffesag	Kalundborg	21/3	kap.81-sag - Dom
SS 587/92	straffesag	Slagelse	27/3	domsmandssag - Dom
SS 85/95	straffesag	Slagelse	27/3	domsmandssag - Dom
SS 7/95	straffesag	Kalundborg	28/3	domsmandssag - Domsforh. fortsat
SS 547/94	straffesag	Helsingør	29/3	domsmandssag - Dom
SS 663/94	straffesag	Helsingør	29/3	domsmandssag - Dom
6. afd.	straffesag	Østre Landsret	31/3	ankesag
6. afd.	straffesag	Østre Landsret	31/3	ankesag

Rejsedommer - Østre Landsret
Februar 1995

Sagliste	Sagstype	Byret	Dato	Mødetype
B 1172-94	civil sag	Østre Landsret	1/2	Ankesag - Dom
SS 492/94	straffesag	Helsingør	3/2	Domsmandssag - Dom
SS 391/94	straffesag	Helsingør	6/2	§ 925-sag - Dom
SS 556/94	straffesag	Helsingør	6/2	§ 925-sag - Dom
SS 601/94	straffesag	Helsingør	6/2	§ 925-sag - Dom
SS 368/94	straffesag	Helsingør	6/2	§ 925-sag - Dom
SS 683/94	straffesag	Helsingør	7/2	Domsmandssag - Dom
SS 8/95	straffesag	Helsingør	7/2	Færdsselsag - Kendelse
SS 29/95	straffesag	Helsingør	8/2	Domsmandssag - Dom
SS 28/95	straffesag	Helsingør	8/2	Domsmandssag - Dom
SS 15/95	straffesag	Helsingør	10/2	Domsmandssag - Dom
SS 676/94	straffesag	Helsingør	10/2	Domsmandssag - Dom
4207/94	straffesag	Østre Landsret	13/2	Ankesag - udsat domsforhandling
SS 19/95	straffesag	Kalundborg	14/2	Domsmandssag - Dom
3. afdeling	civil sag	Østre Landsret	16/2	domsforhandling - fortsat
3. afdeling	civil sag	Østre Landsret	17/2	domsforhandling - forlig
SS 375/94	straffesag	Kalundborg	21/2	Kap. 81-sag - Dom
SS 376/94	straffesag	Kalundborg	21/2	Kap. 81-sag - Vedtagelse
B 2183-93	civil sag	Østre Landsret	22/2	Domsforhandling fortsættes 2/3

- 2 -

10. afdeling	civil sag	Østre Landsret	23/2	Domsforhandling - dom
S 4207/94	straffesag	Østre Landsret	24/2	Domsforhandling - dom
S 3718/94	straffesag	Østre Landsret	27/2	Domsforhandling - dom
SS 381/94	straffesag	Kalundborg	28/2	Kap. 81-sag - dom
SS 389/94	straffesag	Kalundborg	28/2	Kap. 81-sag - dom
SS 396/94	straffesag	Kalundborg	28/2	Kap. 81-sag - dom
SS 452/94	straffesag	Kalundborg	28/2	Kap. 81-sag - dom
SS 418/94	straffesag	Kalundborg	28/2	Kap. 81-sag - dom
SS 397/94	straffesag	Kalundborg	28/2	Kap. 81-sag - dom
SS 366/94	straffesag	Kalundborg	28/2	Kap. 81-sag - dom
SS 371/94	straffesag	Kalundborg	28/2	Kap. 81-sag - dom

Rejsedommer - Østre Landsret
Januar 1995

Sagliste nr.	Sagstype	Byret	Dato	Mødetype
SS 511/94	straffesag	Helsingør	3/1	Kap. 81 - dom
SS 568/94	straffesag	Helsingør	3/1	Kap. 81 - dom
SS 470/94	straffesag	Helsingør	3/1	Kap. 81 - dom
SS 554/94	straffesag	Helsingør	3/1	Kap. 81 - dom
SS 563/94	straffesag	Helsingør	3/1	Domsmandssag - fortsættes 30/1
SS 459/94	straffesag	Helsingør	4/1	Domsmandssag - dom
SS 570/94	straffesag	Helsingør	6/1	Domsmandssag - udsat
SS 602/94	straffesag	Helsingør	6/1	Domsmandssag - dom
SS 344/94	straffesag	Helsingør	9/1	Domsmandssag - fortsættes 30/1
SS 404/94	straffesag	Helsingør	9/1	Domsmandssag - udsat
SS 411/94	straffesag	Helsingør	10/1	Domsmandssag - dom
SS 561/94	straffesag	Helsingør	11/1	Domsmandssag - fortsættes 13/1
SS 571/94	straffesag	Helsingør	13/1	Domsmandssag - dom
SS 561/94	straffesag	Helsingør	13/1	Domsmandssag - dom
SS 543/94	straffesag	Helsingør	16/1	Domsmandssag - dom
SS 580/94	straffesag	Helsingør	16/1	Kap. 81 - dom
SS 593/94	straffesag	Helsingør	16/1	Kap. 81 - dom
SS 594/94	straffesag	Helsingør	16/1	Kap. 81 - dom
SS 603/94	straffesag	Helsingør	16/1	Kap. 81 - dom

- 2 -

SS' 610/94	straffesag	Helsingør	16/1	Kap. 81 - dom
SS 614/94	straffesag	Helsingør	16/1	Kap. 81 - dom
SS 534/94	straffesag	Helsingør	17/1	Domsmandssag - dom
SS 544/94	straffesag	Helsingør	17/1	Domsmandssag - dom
SS 530/94	straffesag	Helsingør	18/1	Domsmandssag - dom
	civil sag	Østre Landsret	20/1	Bolig - ankesag
SS 282/94	straffesag	Helsingør	23/1	Domsmandssag - dom
SS 465/94	straffesag	Helsingør	24/1	Domsmandssag - udsat
SS 521/94	straffesag	Helsingør	24/1	Domsmandssag - dom
SS 567/94	straffesag	Helsingør	27/1	Domsmandssag - dom
SS 563/94	straffesag	Helsingør	30/1	Domsmandssag - dom
SS 344/94	straffesag	Helsingør	30/1	Domsmandssag - dom
SS 346/94	straffesag	Helsingør	31/1	Domsmandssag - udsat

Bistand til kriminalretten i Helsingør begrundet dels i 2 større sager, dels i berammelsestid på 115 dage. Berammelsestid faldet til 75 dage pr. 10. februar 1995.

Rejsedommer - Østre Landsret
December 1994

Sagliste nr.	Sagstype	Byret	Dato	Mødetype
SS 372/94	straffesag	Holbæk	2/12	Kap. 81 - udsat
SS 541/94	straffesag	Holbæk	2/12	Kap. 81 - dom
SS 533/94	straffesag	Holbæk	2/12	Kap. 81 - udom
SS 535/94	straffesag	Holbæk	2/12	Kap. 81 - udom
SS 231/94	straffesag	Holbæk	5/12	Domsmandssag - dom
SS 538/94	straffesag	Holbæk	5/12	Domsmandssag - dom
SS 543/94	straffesag	Holbæk	7/12	Kap. 81 - omberammet
SS 559/94	straffesag	Holbæk	7/12	Kap. 81 - dom
SS 545/94	straffesag	Holbæk	7/12	Kap. 81 - dom
SS 571/94	straffesag	Holbæk	7/12	Kap. 81 - dom
SS 572/94	straffesag	Holbæk	7/12	Kap. 81 - dom
SS 573/94	straffesag	Holbæk	7/12	Kap. 81 - udsat
SS 405/94	straffesag	Holbæk	7/12	Kap. 81 - udsat
SS 549/94	straffesag	Holbæk	7/12	Kap. 81 - vedtagelse
SS 566/94	straffesag	Holbæk	7/12	Kap. 81 - dom
SS 577/94	straffesag	Holbæk	7/12	Kap. 81 - dom
SS 569/94	straffesag	Holbæk	7/12	Kap. 81 - udsat
SS 502/94	straffesag	Holbæk	7/12	Kap. 81 - udsat

SS 578/94	straffesag	Holbæk	7/12	Kap. 81 - dom
SS 704/94	straffesag	Holbæk	8/12	Forhør - dom
SS 555/94	straffesag	Holbæk	8/12	Forhør - dom
SS 562/94	straffesag	Holbæk	8/12	Forhør - dom
SS 550/94	straffesag	Holbæk	8/12	Forhør - omberammet
SS 574/94	straffesag	Holbæk	8/12	Forhør - udsat
SS 702/94	straffesag	Holbæk	8/12	Forhør - tiltalefrald
SS 321/94	straffesag	Holbæk	9/12	Kap. 81 - udom

Kriminaldommeren i Holbæk var sættdommer på Færøerne. Udover rejssedommer har der været bistand fra sættdommere. Domsmandssagerne var voldssager. De retsmødebegæringer og kap. 81 anklageskrifter, der blev behandlet i december, var indkommet i november. Barammelsestid for domsmandssager var pr. september 1994 140 dage og pr. december 1994 40 dage.

Rejsedommer - Østre Landsret
December 1994

Sagliste nr.	Sagstype	Byret	Dato	Mødetype
SS 717/94	straffesag	Frederikssund	12/12	Domsmandssag fortsat 20/12
SS 714/88	straffesag	Frederikssund	14/12	Domsmandssag udsat
SS 694/94	straffesag	Frederikssund	15/12	Domsmandssag fortsat
SS 694/94	straffesag	Frederikssund	19/12	Domsmandssag dom
SS 717/94	straffesag	Frederikssund	20/12	Domsmandssag dom

Berammelsestiden for de "dobbel-berammede" sager var 1½ måned.

Rejsedommer - Østre Landsret
November 1994

Sagliste nr.	Sagstype	Byret	Dato	Mødetype
SS 484/94	straffesag	Frederikssund	1/11	Udsat domsforhandling - dom
SS 492/94	straffesag	Holbæk	3/11	Domsmandssag - dom
SS 426/94	straffesag	Holbæk	3/11	Domsmandssag - dom
SS 356/94	straffesag	Holbæk	7/11	Domsmandssag - dom
SS 415/94	straffesag	Holbæk	9/11	domsmandssag - dom
SS 300/94	straffesag	Holbæk	10/11	Kap. 81 - dom
SS 393/94	straffesag	Holbæk	10/11	Kap. 81 - dom
SS 323/94	straffesag	Holbæk	10/11	Kap. 81 - bødevedtagelse
SS 367/94	straffesag	Holbæk	10/11	Kap. 81 - dom
SS 499/94	straffesag	Holbæk	10/11	Kap. 81 - dom
SS 504/94	straffesag	Holbæk	10/11	Forhør - dom
SS 496/94	straffesag	Holbæk	10/11	Forhør - dom
SS 522/94	straffesag	Holbæk	10/11	Forhør - dom
SS 446/94	straffesag	Holbæk	11/11	Kap. 81 - dom
SS 515/94	straffesag	Holbæk	11/11	Kap. 81 - dom
SS 532/94	straffesag	Holbæk	11/11	Kap. 81 - udsat
SS 516/94	straffesag	Holbæk	11/11	Kap. 81 - dom
SS 483/94	straffesag	Holbæk	14/11	Domsmandssag - dom
SS 470/94	straffesag	Holbæk	14/11	Domsmandssag - dom

SS 233/94	straffesag	Holbæk	16/11	Domsmandssag - dom
SS 536/94	straffesag	Holbæk	17/11	Domsmandssag - dom
SS 445/94	straffesag	Holbæk	18/11	Kap. 81 - dom
SS 431/94	straffesag	Holbæk	18/11	Kap. 81 - dom
SS 513/94	straffesag	Holbæk	18/11	Kap. 81 - dom
SS 489/94	straffesag	Holbæk	21/11	Forhør - dom
SS 506/94	straffesag	Holbæk	21/11	Forhør - udsat
SS 497/94	straffesag	Holbæk	21/11	Forhør - dom
SS 514/94	straffesag	Holbæk	21/11	Kap. 81 - dom
SS 428/94	straffesag	Holbæk	23/11	Domsmandssag - Dom
SS 540/94	straffesag	Holbæk	23/11	Domsmandssag - Dom
SS 548/94	straffesag	Holbæk	24/11	Forhør - Dom
SS 531/94	straffesag	Holbæk	24/11	Kap. 81 - Bødevedtagelse
SS 479/94	straffesag	Holbæk	24/11	Kap. 81 - Dom
SS 542/94	straffesag	Holbæk	24/11	Forhør - Dom
SS 288/94	straffesag	Holbæk	25/11	Kap. 81 - Dom
SS 527/94	straffesag	Holbæk	25/11	Forhør - Udsat
SS 523/94	straffesag	Holbæk	25/11	Forhør - Dom
SS 512/94	straffesag	Holbæk	25/11	Kap. 81 - Dom
SS 475/94	straffesag	Holbæk	25/11	Forhør - Dom
SS 530/94	straffesag	Holbæk	28/11	Kap. 81 - Dom

- 3 -

SS 529/94	straffesag	Holbæk	28/11	Kap. 81 - Dom
SS 580/94	straffesag	Holbæk	28/11	Kap. 81 - Udsat
SS 520/94	straffesag	Holbæk	28/11	Kap. 81 - Dom
SS 519/94	straffesag	Holbæk	28/11	Kap. 81 - Dom
SS 518/94	straffesag	Holbæk	28/11	Kap. 81 - Dom
SS 392/94	straffesag	Holbæk	28/11	Kap. 81 - Dom
SS 551/94	straffesag	Holbæk	28/11	Kap. 81 - Dom
SS 511/94	straffesag	Holbæk	28/11	Kap. 81 - Dom
SS 561/94	straffesag	Holbæk	28/11	Kap. 81 - Dom
SS 558/94	straffesag	Holbæk	28/11	Kap. 81 - Dom
SS 547/94	straffesag	Holbæk	28/11	Kap. 81 - Dom
SS 563/94	straffesag	Holbæk	30/11	Domsmandssag - Dom
SS 436/94	straffesag	Holbæk	30/11	Domsmandssag - Dom

Rejsedommer - Østre Landsret
Oktober 1994

Sagliste nr.	Sagstype	Byret	Dato	Mødetype
SS 171/94	straffesag	Hvidovre	3/10	Domsmandssag - udsat
SS 160/94	straffesag	Hvidovre	4/10	Domsmandssag - dom
SS 178/94	straffesag	Hvidovre	5/10	Domsmandssag - dom
SS 183/94	straffesag	Hvidovre	5/10	Domsmandssag - dom
BS 893/93	civil sag	Hvidovre	6/10	Domsforhandling - forlig
BS 724/94	civil sag	Hvidovre	6/10	Domsforhandling - dom
SS 556/94	straffesag	Frederikssund	10/10	Domsmandssag - dom
SS 478/94	straffesag	Frederikssund	10/10	Domsmandssag - udsat
SS 455/94	straffesag	Frederikssund	10/10	Domsmandssag - udsat
SS 484/94	straffesag	Frederikssund	12/10	Domsmandssag - udsat
SS 477/94	straffesag	Frederikssund	12/10	Domsmandssag - dom
SS 307/94	straffesag	Frederikssund	13/10	Domsmandssag - dom
SS 396/94	straffesag	Frederikssund	13/10	Domsmandssag - dom
SS 519/94	straffesag	Frederikssund	14/10	Domsmandssag - dom
SS 522/94	straffesag	Frederikssund	14/10	Domsmandssag - dom
	Kursus	17 + 18/10		
SS 414/94	straffesag	Holbæk	19/10	Domsmandssag - dom
SS 474/94	straffesag	Holbæk	19/10	Domsmandssag - dom
SS 494/94	straffesag	Holbæk	20/10	Domsmandssag - dom
SS 406/94	straffesag	Holbæk	20/10	Domsmandssag - dom
SS 439/94	straffesag	Holbæk	21/10	Kap. 81-sag - bødevedt.
SS 386/94	straffesag	Holbæk	21/10	Kap. 81-sag - udsat
SS 466/94	straffesag	Holbæk	21/10	Kap. 81-sag - dom

SS 511/94	straffesag	Holbæk	21/10	Kap. 81-sag	udsat
SS 509/94	straffesag	Holbæk	21/10	Kap. 81-sag	udsat
SS 427/94	straffesag	Holbæk	21/10	Kap. 81-sag	
SS 472/94	straffesag	Holbæk	21/10	Kap. 81-sag	bødevedt.
SS 434/94	straffesag	Holbæk	21/10	Kap. 81-sag	dom
SS 478/94	straffesag	Holbæk	24/10	Domsmandssag	dom
SS 250/94	straffesag	Holbæk	24/10	Forhør	dom
SS 440/94	straffesag	Holbæk	26/10	Domsmandssag	dom
SS 430/94	straffesag	Holbæk	27/10	Kap. 81-sag	dom
SS 484/94	straffesag	Holbæk	27/10	Kap. 81-sag	dom
SS 485/94	straffesag	Holbæk	27/10	Kap. 81-sag	dom
SS 418/94	straffesag	Holbæk	27/10	Kap. 81-sag	udsat
SS 500/94	straffesag	Holbæk	27/10	Kap. 81-sag	dom
SS 435/94	straffesag	Holbæk	27/10	Kap. 81-sag Bødevedtagelse	
SS 511/94	straffesag	Holbæk	27/10	Kap. 81-sag	dom
SS 359/94	straffesag	Holbæk	27/10	Kap. 81-sag	dom
SS 382/94	straffesag	Holbæk	27/10	Kap. 81-sag	dom
SS 347/94	straffesag	Holbæk	27/10	Kap. 81-sag	Frafaldet
SS 473/94	straffesag	Holbæk	27/10	Kap. 81-sag	dom
SS 476/94	straffesag	Holbæk	27/10	Kap. 81-sag Bødevedtagelse	
SS 462/94	straffesag	Holbæk	28/10	Forhør	dom
SS 465/94	straffesag	Holbæk	28/10	Forhør	dom
SS 398/94	straffesag	Holbæk	28/10	Forhør	dom
SS 467/94	straffesag	Holbæk	28/10	Kap. 81-sag	dom

SS 480/94	straffesag	Holbæk	28/10	Kap. 81-sag	dom
SS 488/94	straffesag	Holbæk	28/10	Kap. 81-sag	dom
SS 400/93	straffesag	Holbæk	28/10	Kap. 81-sag bødevedtagelse	
SS 495/94	straffesag	Holbæk	31/10	Domsmandssag	dom
SS 248/94	straffesag	Holbæk	31/10	Domsmandssag	dom

Rejsedommer - Østre Landsret
September 1994

Sagliste nr.	Sagstype	Byret	Dato	Mødetype
SS 246/94	straffesag	Næstved	1/9	Domsmandssag - dom
SS 121/94	straffesag	Hvidovre	5/9	Domsmandssag - dom
SS 130/94	straffesag	Hvidovre	5/9	Domsmandssag - dom
SS 257/94	straffesag	Næstved	6/9	Domsmandssag - dom
SS 214/94	straffesag	Næstved	6/9	Domsmandssag - dom
SS 229/94	straffesag	Næstved	8/9	Domsmandssag - dom
SS 222/93	straffesag	Næstved.	8/9	Forhør
SS 207/94	straffesag	Hvidovre	9/9	Domsmandssag - dom
BS 561/94	civilsag	Hvidovre	9/9	Domsforhandling - forlig
SS 124/94	straffesag	Hvidovre	12/9	Domsmandssag - udsat
SS 253/94	straffesag	Hvidovre	12/9	Domsmandssag - dom
SS 268/94	straffesag	Næstved	13/9	Domsmandssag - dom
	Kursus		14/9	
SS 272/94	straffesag	Næstved	15/9	Domsmandssag - dom
SS 268/94	straffesag	Næstved	15/9	Domsmandssag - dom
SS 137/94	straffesag	Hvidovre	16/9	Domsmandssag - dom
SS 146/94	straffesag	Hvidovre	16/9	Domsmandssag - dom

SS 168/94	straffesag	Hvidovre	19/9	Domsmandssag - dom
SS 131/94	straffesag	Hvidovre	19/9	Domsmandssag - dom
SS 139/94	straffesag	Hvidovre	20/9	Domsmandssag - dom
SS 138/94	straffesag	Hvidovre	20/9	Domsmandssag - dom
SS 220/94	straffesag	Hvidovre	21/9	Domsmandssag - dom
SS 197/94	straffesag	Hvidovre	21/9	Domsmandssag - dom
	ægteskabssag	Hvidovre	22/9	Domsforhandling - dom
	straffesager 2 stk.	Hvidovre	22/9	Forhør - dom
SS 161/94	straffesag	Hvidovre	26/9	Domsmandssag - dom
SS 155/94	straffesag	Hvidovre	26/9	Domsmandssag - dom
SS 154/94	straffesag	Hvidovre	27/9	Domsmandssag - dom
SS 176/94	straffesag	Hvidovre	27/9	Domsmandssag - dom
SS 136/94	straffesag	Hvidovre	28/9	Domsmandssag - dom
SS 185/94	straffesag	Hvidovre	29/9	Domsmandssag - dom
SS 229/94	straffesag	Hvidovre	29/9	Domsmandssag - udsat
	Reception	Østre Landsret	30/9	

I sagerne fra Hvidovre er anklageskrifterne modtaget april - juni 1994.

Rejsedommer - Østre Landsret
August 1994

Sagliste nr.	Sagstype	Byret	Dato	Mødetype
BS 1393/93	civilsag	Næstved (Præstø)	3/8	Domsforhandling - Dom
BS 9302138-3	civilsag	Frederiksberg	4/8	Domsforhandling - Forlig
BS 642/93	civilsag	Næstved	9/8	Domsforhandling - Forlig
BS 458/94	civilsag	Næstved	10/8	Subsidiær vidneafh. - Udsat
BS 430/92	civilsag	Næstved	11/8	Formalitsproc. - Kendelse
SS 245/94	straffesag	Næstved	11/8	Forhør - Dom
BS 203/93	civilsag	Næstved	16/8	Formalitsproc. - Kendelse
BS 697/93	civilsag	Næstved	17/8	Domsforhandling - Dom
SS 241/93	straffesag	Næstved	18/8	Forhør - Dom
SS 260/93	straffesag	Næstved	18/8	Forhør - Dom
SS 229/94	straffesag	Næstved	18/8	Domsmandsag - Dom
	2 straffe - ankesager	Østre Landsret	23/8	Domsforhandling - Dom
BS 1035/93	civilsag	Næstved	24/8	Domsforhandling - Dom
BS 3546/93	civil ankesag	Østre Landsret	25/8	Domsforhandling - Dom
BS 887/92	civilsag	Næstved	30/8	Domsforhandling - Dom
BS 166/94	civilsag	Næstved (Præstø)	31/8	Domsforhandling - Forlig

Dommerskifte kriminalretten Næstved - voldssager

PRÆSIDENTEN FOR ØSTRE LANDSRET

Bredgade 59, 1260 København K.
Tlf.: 33 970200 Fax: 33 14 58 22

Den 04/07-95
Jnr. ØL. 21A-40/93
fait

Retsplejerådet
Slotholmsgade 10
1216 København K.

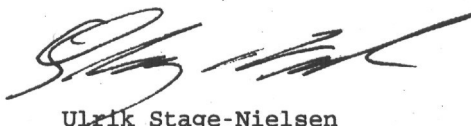
Ved skrivelse af 7. april 1995 fremsendtes skrivelse af 29. marts 1995 fra den ved Østre Landsret konstituerede rejsedommer Ove Ulrichsen, idet det samtidig bemærkedes, at man ville vende tilbage med supplerende oplysninger.

I den anledning fremsendes vedlagt rejsedommerens opgørelse af berammelsestider ved de embeder, hvor han har været i tjeneste gennem længere tid.

I opgørelsen er „effekten“ af rejsedommerens virksomhed ved det enkelte embede lagt til berammelsestiden ved rejsedommerens fratræden ved embedet.

Rejsedommerens „effekt“ ved embederne er beregnet som det antal dage, rejsedommeren har været ved embedet divideret med det antal dage, der ved embedet almindeligvis behandles den pågældende type sager. Det fremkomne antal uger er herefter omregnet til dage.

P.p.v.

Ulrik Stage-Nielsen
sekretariatschef

Til brug ved beregning af **berammelsestiden**, såfremt rejsedommer ikke havde været beskikket, er der indhentet oplysning fra de pågældende embeder om, hvilket antal dage om ugen embedets dommere har været beskæftiget med samme kategori af sager, som rejsedommeren var beskæftiget med.

Den berammelsestid, embedet ville have haft, dersom rejsedommeren ikke havde været beskikket, kan herefter beregnes ved at dividere antal rejsedommerdage med antallet af dommerdage og hertil lægge **berammelsestiden** ved beskikkelsens ophør.

Følgende skema vedrørende domsmandssager (ikke vold) kan opstilles.

Embede	Berammelsestid		Dommerdage	Rejsedn.	Beregnet
	ved start	ved slut	pr. uge	dage	berammelses-
					tid
Helsinge	50	57	2,25	25	134
Fr.sund	90	60	2,5	10	88
Holbæk	69	51	2	14	100
Helsingørll5		35	6	31	66
Hvidovre	150	60	4	17	90
Kalundb.	120	60	1	6	102

Større afvigelser ved sammenligningen mellem den faktiske og beregnede berammelsestid i rejsedommerperioden kan bero på antallet af nye sager modtaget i perioden, ligesom antallet af embedets dommerdage kan være reduceret på grund af ferie, sygdom m.v.

Bilag 5

Vestre Landsrets redegørelse
om rejsedommerordningen

Redegørelse for forsøgsordningen med rejsedommere ved Vestre Landsret.

1. Ved lov nr. 369 af 18. maj 1994 om ændring af straffeloven og retsplejeloven indførtes bl.a. en forsøgsordning med såkaldte rejsedommere.

Som et led i denne forsøgsordning oprettedes 2 stillinger som rejsedommer ved Vestre Landsret. Stillingerne blev besat ved konstitution og med virkning fra den 1. august 1994.

I tilknytning til oprettelsen af stillingerne som rejsedommere oprettedes 2 stillinger som kontorfuldmægtig. Senere er antallet af administrative medarbejdere knyttet til rejsedommerordningen forøget til 3 kontorfuldmægtige.

2. Forsøgsordningen med rejsedommere administreres af **landsretspræsidenterne**, og disse har i en fælles cirkulæreskrivelse af 30. juni 1994 udsendt en nærmere orientering til byretterne om administrationen af forsøgsordningen. En kopi af denne cirkulæreskrivelse er vedhæftet som bilag.

3. Som rejsedommere ved Vestre Landsret har i hele perioden fungeret konstitueret dommer Margit O. Laub og konstitueret dommer Torben Bybjerg Nielsen.

Begge rejsedommere tiltrådte den 1. august 1994.¹ Den første uge gjorde de tjeneste i landsretten, idet de i denne uge oplærtes i anvendelsen af det edb - materiel, som blev knyttet til rejsedommerordningen, ligesom rejsedommerne og deres administrative medarbejdere havde lejlighed til drøftelse af den praktiske tilrettelæggelse af ordningen. Rejsedommerne blev ikke benyttet som dommere i landsretten.

4. Siden 8. august 1994 har begge rejsedommere - bortset fra ferieperioder, en orlovsperiode samt kortere overgangsperioder - til stadighed været knyttet til en byret. Ingen af rejsedommerne har således på noget tidspunkt fungeret som dommer i landsretten.

For så vidt angår konstitueret dommer Margit O. Laub har der været tale om beskikkelser som yderligere dommer ved følgende embeder:

Retten i Esbjerg i perioden 8. august - 2. december 1994.

Retten i Holstebro i perioden 5. december 1994 - 18. februar 1995.

Retten i Esbjerg i perioden siden 20. februar 1995.

Det bemærkes, at Margit O. Laub i de nævnte tidsrum har afviklet ferie i perioderne 31. august - 20. september 1994 og 13. -19. marts 1995.

For så vidt angår konstitueret dommer Torben Bybjerg Nielsen har der været tale om beskikkelser som yderligere dommer ved følgende embeder:

Retten i Grenaa i perioden 8. august - 11. november 1994.

Retterne i Frederikshavn i perioderne 14. november - 16. december 1994 og 2. januar - 13. januar 1995.

Kriminalretten i Fredericia i perioden 30. januar - 17. marts 1995.

Retten i Randers i perioden siden 20. marts 1995.

Det bemærkes, at Torben Bybjerg Nielsen i de nævnte tidsrum har afviklet ferie i perioden 13. - 19. marts 1995 og forældreorlov i perioden 10. - 24. september 1994.

5. Udvælgelsen af de embeder, der har fået beskikket en rejsedommer som yderligere dommer, er sket på grundlag dels af konkrete henvendelser fra nogle af embederne, dels efter en sammenligning mellem de enkelte embeders berammelsestider og de gennemsnitlige berammelsestider, der fremgår af de nu kvartalsvise statistiske oplysninger om de enkelte embeders berammelsestider m.v.

Der er ikke embeder, der har fået afslået anmodninger om beskikkelse af en rejsedommer.

Der er enkelte embeder, der har afslået et tilbud om beskikkelse af rejsedommer. Baggrunden herfor har navnlig været, at embedets **beram mel** setider kun helt midlertidigt var lidt længere end de gennemsnitlige, og/eller at embedet fandt det muligt inden for et kortere tidsrum selv at nedbringe berammelsestidene til det normale niveau.

6.1 forbindelse med de enkelte beskikkelser af en yderligere dommer ved en byret er de pågældende (administrerende) dommere anmodet om, at der ved beskikkelsens ophør udarbejdes en kort redegørelse for embedets benyttelse af rejsedommeren med oplysninger om embedets berammelsestider forud for beskikkelsen af rejsedommeren, om omfanget og karakteren af embedets benyttelse af rejsedommeren og om embedets berammelsestider i forbindelse med ophøret af rejsedommerens beskikkelse.

Om de enkelte beskikkelser kan jeg bl.a. på grundlag af disse redegørelser oplyse følgende:

I.A. Vedrørende beskikkelsen af en yderligere dommer ved retten i Esbjerg i perioden 8. august - 2. december 1994:

Beskikkelsen var foranlediget af embedets berammelsestider, der var blevet en del længere end sædvanligt især som følge af sygdom. Den 1. marts 1994 var berammelsestiden således i borgerlige sager ca 1/2 år og i straffesager ca 5 måneder.

Rejsedommeren behandlede 114 straffesager, og den 1. december 1994 var berammelsestiden herefter nedbragt til 2 - 4 måneder i borgerlige sager og ca. 60 dage i straffesager.

Den administrerende dommer har i sin redegørelse understreget behovet for, at anklagemyndighedens kapacitet styrkes i de **perioder**, hvor et embede har bistand af en rejsedommer. Den administrerende dommer har endvidere peget på behovet for, at embedet tilføres kontorfunktionærassistans i nødvendigt omfang også i tilfælde af sygdom eller andet fravær af rejsedommerens sædvanlige sekretær.

I.B. Vedrørende beskikkelsen af en yderligere dommer ved retten i Holstebro i perioden 5. december 1994 - 18. februar 1995.

Beskikkelsen var foranlediget navnlig af ønsket om et undgå en forlængelse af embedets berammelsestider i forbindelse med et længere sygefravær for dommeren (11. november 1994 - 13. februar 1995).

Rejsedommeren har i perioden domsforhandlet næsten alle civile sager samt behandlet straffesager i det omfang, som der normalt ville være blevet behandlet straffesager af dommeren.

Embedets berammelsestider var pr. 1. december 1994 75 dage i civile sager og 60 dage i straffesager. Ved rejsedommerens fratræden var beram **mel** sestiderne 60 dage i både civile

sager og straffesager.

I.C. Vedrørende beskikkelsen af en yderligere dommer ved retten i Esbjerg siden 20. februar 1995.

Beskikkelsen er foranlediget af, at embedet fortsat har nogle væsentligt længere berammelsestider i borgerlige sager end de gennemsnitlige for alle byretter.

U.A. Vedrørende beskikkelsen af en yderligere dommer ved retten i Grenaa i perioden 8. august -11. november 1994.

Beskikkelsen var foranlediget af, at embedet navnlig i straffesager havde nogle berammelsestider, der generelt var væsentligt længere end de gennemsnitlige for alle byretter. Forud for rejsedommerens tiltræden ved embedet var berammelsestiden således i straffesager 5-12 måneder.

Rejsedommeren har behandlet i alt 103 straffesager og 4 borgerlige sager, og berammelsestiden er herefter nedbragt til 30 - 40 dage i straffesager (når bortses fra et berostillet sagskompleks på 53 straffesager).

Dommeren i Grenaa har i sin redegørelse peget på, at der hidtil ikke havde været tilstrækkelig anklagerkapacitet til rådighed for embedet.

II. B. Vedrørende beskikkelsen af en yderligere dommer ved retterne i Frederikshavn i perioderne 14. november - 16. december 1994 og 2. januar - 23. januar 1995.

Beskikkelsen var navnlig foranlediget af et ønske om at undgå forlængede berammelsestider i forbindelse med ledighed i juriststillinger ved kriminalretten i Frederikshavn.

Rejsedommeren har behandlet i alt 62 sager i kriminalretten, og dette har medvirket til, at embedets berammelsestider "nu er kortere end **de...nogensinde** har været".

Rejsedommeren har i civilretten alene behandlet et mindre antal sager, men i følge civildommerens redegørelse har rejsedommerens indsats resulteret i en væsentlig forkortelse af tidsrummet mellem optagelse til dom og domsafsigelse. Således var der for større sagers vedkommende tale om tidsrum på ca 3 måneder, da rejsedommeren tiltrådte, mens ingen af de sager, der var optaget til dom, da civildommeren afgav sin redegørelse den 8. februar 1995, var domsforhandlet forud for den 19. januar 1995.

U.C. Vedrørende beskikkelsen af en yderligere dommer ved kriminalretten i

Fredericia i **perioden** 30. januar til 17. marts 1995.

Beskikkelsen var navnlig foranlediget af, at embedets berammelsestider var noget længere end de gennemsnitlige berammelsestider for alle byretter. Således skønnes berammelsestiderne i straffesagerne forud for rejsedommerens tiltræden at have været på 60-80 dage. Baggrunden herfor var efter det oplyste, at dommeren selv havde måttet behandle næsten alle sager i en periode, da embedets assessor og fuldmægtig havde været beskæftiget med behandlingen af civile sager i forbindelse med sygdom og senere embedsledighed i **civildommerembedet**.

Rejsedommeren har behandlet 86 sager, og berammelsestiderne skønnes ved rejsedommerens fratræden ved embedet at være nedbragt til 20 - 35 dage.

II.D. Vedrørende beskikkelsen af en yderligere dommer ved retten i Randers siden 20. marts 1995.

Beskikkelsen er foranlediget af, at embedets berammelsestider - uanset en væsentlig nedbringelse i den senere tid - er længere end de gennemsnitlige berammelsestider for alle byretter.

7.1 forbindelse med indførelsen af forsøgsordningen med rejsedommere oprettedes som nævnt 2 stillinger som sekretærer for rejsedommerne ved Vestre Landsret. Disse stillinger blev klassificeret som kontorfuldmægtigstillinger i lønramme 20.

Det har i praksis vist sig særdeles væsentligt, at der samtidig med en rejsedommer har kunnet tilbydes et embede den nødvendige yderligere kontorfunktionærbistand, idet tilknytningen af en rejsedommer til et embede indebærer en væsentlig merbelastning af embedets kontormæssige arbejdsopgaver. Det har ligeledes vist **sig** væsentligt, at rejsedommerne og deres sekretærer har medbragt det fornødne edb - materiel således, at arbejdet med den kontormæssige bistand for rejsedommerne i vidt omfang har kunnet udføres uafhængigt af det pågældende embedes egne arbejdsfunktioner.

For at sikre den fornødne fleksibilitet og kontormæssige bistand blev antallet af sekretærer for rejsedommerne udvidet til 3 med virkning fra den 12. januar 1995, idet det kun ved en sådan udvidelse blev anset for muligt på tilfredsstillende måde at sikre rejsedommerne og embederne den nødvendige bistand i tilfælde af sekretærernes sygdom, **afspadsering** og ferie.

Uanset det anførte om ordningen med særlige rejsedommerse-kretærer har de enkelte

embeder naturligvis måttet udføre en række ekstra funktioner i anledning af rejsedommerbistanden. Således har det i praksis vist sig mest hensigtsmæssigt, at berammelser i videst muligt omfang blev foretaget af embedets egne kontorfunktionærer, ligesom journaliserings- og arkiveringsarbejde ikke naturligt har kunnet placeres hos rejsedommernes sekretærer. Den arbejdsmæssige merbelastning, som de enkelte embeder på den måde har været pålagt, er imidlertid i et vist omfang blevet modsvaret af, at rejsedommernes sekretærer i muligt omfang har kunnet bistå embederne med udførelsen af andre kontormæssige opgaver.

8. Stillingerne som rejsedommer og som sekretær for rejsedommerne er særdeles krævende stillinger, og den måde, som disse stillinger varetages på, er af væsentlig betydning for vurderingen af ordningen ikke mindst ved de berørte embeder. Det er derfor væsentligt, når det i alle redegørelser fra de berørte embeder er fremhævet, at samarbejdet med rejsedommerne og deres sekretærer er forløbet særdeles godt.

9. Der har ikke i praksis været problemer med hensyn til fremskaffelsen af de fornødne lokaler ved de berørte embeder, idet embederne og disses medarbejdere har vist stor imødekommenhed med hensyn til midlertidige omplaceringer af medarbejdere af hensyn til tilvejebringelse af lokaleplads til rejsedommerne og deres sekretærer.

10. Denne redegørelse er udarbejdet i samarbejde med rejsedommerne, der som deres vurdering af ordningen har givet udtryk for følgende:

"Rejsedommerne har ved samtlige de berørte byretter mødt positiv velvilje fra embedernes side til at få arbejdet tilrettelagt så hensigtsmæssigt som muligt med henblik på at få berammelsestiderne nedbragt.

Tilrettelæggelsen af berammelserne af sagerne er sket i samarbejde mellem dommeren/den administrerende dommer, rejsedommeren og stedets personale.

Embederne har formået at tilrettelægge berammelserne således, at der ikke har været nogen egentlig spildtid i forbindelse med beskikkelserne ved de pågældende embeder. Dette har efter rejsedommernes opfattelse - sammen med den kontorfunktionær-bistand og det materiale, der har været stillet til rådighed - været årsagen til, at det har været muligt at yde den indsats, som nærmere er beskrevet ovenfor under pkt. 6."

11. Det er min foreløbige vurdering af ordningen med rejsedommere, at ordningen på

udmærket måde har medvirket til tilvejebringelsen af kortere berammelsestider ved de berørte embeder. Bl.a. som følge af anvendelsen af rejsedommere er der således ved **jyske** byretsembeder nu kun få embeder med berammelsestider, der væsentligt overstiger de gennemsnitlige.

Der er meget få embeder, der selv har anmodet om bistand af en rejsedommer. Det kan i forbindelse hermed næppe afvises, at **nogle** embeder opfatter bistand af en rejsedommer som udtryk for kritik af, at man ikke selv har kunnet klare sagsmassen. Det er derfor væsentligt at understrege, at tilbud om bistand af en rejsedommer ikke i sig selv indeholder nogen kritik af embedet, men alene er udtryk for en konstatering af, at embedet vil kunne have nytte af en yderligere dommer med henblik på (yderligere) nedbringelse af berammelsestider eller andre dele af sagsbehandlingsstiden.

Det har i praksis vist sig, at der kan være nogen usikkerhed knyttet til de statistiske indberetninger, der udgør en væsentlig del af grundlaget for vurderingen af embedernes berammelsestider og dermed af behovet for beskikkelse af en rejsedommer. Det bør derfor overvejes at forbedre grundlaget for disse indberetninger.

Det har vist sig at være væsentligt, at der samtidig med beskikkelsen af en rejsedommer (til nedbringelsen af berammelsestider i straffesager) skabes den fornødne sikkerhed for, at også den pågældende anklagemyndighed kan varetage det større antal sager. Dette er i praksis søgt sikret ved kontakt med en af de berørte statsadvokaturer samt ved løbende orientering af Justitsministeriets politikontor om beskikkelsen af rejsedommere.

Som nævnt ovenfor har det ligeledes vist sig væsentligt, at et embede kan tilbydes den fornødne sekretærbistand sammen med rejsedommeren. Dette er nu muligt efter udvidelsen af antallet af administrative medarbejdere knyttet til ordningen.

Administrationen af ordningen har for mit vedkommende været forbundet med en del arbejde. Udvælgelsen af de embeder, der skulle have tilknyttet en rejsedommer, var i begyndelsen ikke vanskelig, men arbejdet hermed er vokset i takt med, at der er stadig færre embeder, hvis berammelsestider umiddelbart viser et behov for bistand af en rejsedommer. Administrationen af ordningen kræver løbende kontakt med de berørte embeder og rejsedommerne, idet det kun sjældent er muligt på forhånd præcist at skønne over varigheden af den periode, hvori der er behov for rejsedommeren. Endvidere skal administrationen tilrettelægges således, at nye embeder til rejsedommeren kan udpeges i så god tid, at det er praktisk muligt for embedet også at få berammet sager til rejsedommeren straks fra periodens start.

Også for så vidt angår rejsedommerens sekretærer er ordningen forbundet med administrativt merarbejde for landsretten, men dette merarbejde modsvares dog af, at den

sekretær, der ikke aktuelt måtte være ved et embede sammen med en rejsedommer, gør tjeneste ved landsretten.

Sammenfattende er det min vurdering, at ordningen på det foreliggende grundlag må siges at have fungeret tilfredsstillende, og at ordningen ikke kan siges at have givet anledning til væsentlige vanskeligheder ved byretterne.

PRÆSIDENTERNE FOR
ØSTRE OG VESTRE LANDSET

V.L. 21A-VL-033-94
Ø.L. 22A-1-94

**Cirkulæreskrivelse til byretterne med orientering om
landsretspræsidenternes administration af forsøgsordningen
med rejsedommere.**

1. Ved lov nr. 369 af 18. maj 1994 om ændring af straffeloven og retsplejeloven er bl.a. indført en forsøgsordning med såkaldte rejsedommere.

Forsøgsordningen indebærer, at der oprettes rejsehold bestående af dommere og kontorfunktionærer, der efter landsretspræsidenternes bestemmelse kan yde assistance til et byretsdommerembede, når det af **ressourcemæssige** grunde skønnes hensigtsmæssigt.

Loven er trådt i kraft den 1. juni 1994.

I forbindelse med lovens vedtagelse er oprettet 2 stillinger som dommer ved Vestre Landsret og 1 stilling som dommer ved **Østre** Landsret.

Besættelsen af stillingerne som rejsedommer er sket ved konstitution og med virkning fra den 1. august 1994.

Rejsedommere i Vestre Landsret er konstitueret dommer Margit Laub og konstitueret dommer Torben **Bybjerg** Nielsen.

Rejsedommer i østre Landsret er konstitueret dommer Ove Birger Ulrichsen.

Som anført skal forsøgsordningen med rejsedommere administreres af landsretspræsidenterne. I denne skrivelse redegøres nærmere for resultatet af de foreløbige overvejelser om forsøgsordningens administration.

2. Efter retsplejelovens § 45, stk. 1, kan landsrettens præsident meddele midlertidig beskikkelse som yderligere dommer ved en byret, når byrettens forhold tilsiger det.

Efter lovens forarbejder kan sådan bistand komme på tale for eksempel, hvor byretsembedet er belastet af en eller flere store sager, hvor byretsembedet har lange sagsbehandlingstider, eller hvor andre særlige ressourcemæssige forhold gør sig gældende.

Et hovedsigte med forsøgsordningen er således at give et byretsembede mulighed for at modvirke, at der som følge af en midlertidig særlig belastning af embedet sker en væsentlig forøgelse af **sagsbehandlingstiden** ved embedet.

Udvælgelsen af de byretter, der skal have midlertidig bistand, forudsættes derfor i første række at skulle ske efter anmodning fra embederne selv. Embeder, hvis forhold giver grundlag for sådan bistand, anmodes derfor om snarest at rette henvendelse til vedkommende landsretspræsident. Henvendelse kan til **Østre** Landsret ske på tlf.nr. 33970200, lokal 322, og til Vestre Landsret på tlf.nr. 86626200, lokal 202.

I anden række vil udvælgelsen af byretsembeder ske på grundlag af løbende statistiske oplysninger om de enkelte embeders **be-**rammelsestider m.v. sådanne oplysninger er hidtil indhentet 1 gang om året af Justitsministeriet. Efter aftale med Justitsministeriet vil oplysningerne for fremtiden blive indhentet hver tredje måned.

3. Det fremgår af retsplejelovens § 45, stk. 2, og bemærkningerne til denne bestemmelse, at midlertidig beskikkelse som yderligere dommer ved et byretsembede kan meddeles dels til rejsedommerne, dels - efter ansøgning - til faste dommere ved byret, konstituerede byretsdommere, retsassessorer eller dommerfuldmægtige med en vis anciennitet.

I tilslutning hertil skal det præciseres, at også midlertidig bistand ydet af andre end rejssedommerne herefter skal ske efter beskikkelse meddelt af vedkommende landsretspræsident.

4. Spørgsmålet om fastlæggelsen af de forretninger, der skal varetages af rejssedommeren eller en anden midlertidigt beskikket dommer ved byretten, er reguleret i retsplejelovens § 45, stk. 3.

Ved enedommerembeder eller civil- og kriminaldommerembeder skal sagernes fordeling mellem dommerne afgøres af landsretspræsidenten efter forhandling med rettens faste dommere og den midlertidigt beskikkede dommer. Ved præsidentembeder og embeder med en administrerende dommer træffer præsidenten eller den administrerende dommer bestemmelse om sagernes fordeling.

5. Der vil til hver stilling som rejssedommer blive knyttet en stilling som kontorfunktionær.

Hvert rejsehold vil få stillet bærbar **PC'er** og printer til rådighed. Det er således forudsat, at rejseholdet selv renskriver domme, retsbøger m.v.

Såfremt der måtte vise sig behov for, at det enkelte byretsembede selv stiller kontormæssig bistand til rådighed for rejseholdet - f. eks. til berammelser eller udarbejdelse af tilsigelser o.l. - vil der om nødvendigt være mulighed for midlertidig forøgelse af timetallet for kontorfunktionærer ved det pågældende embede. Nærmere aftale herom skal indgås med den pågældende rejssedommer og Justitsministeriet.

6. Spørgsmål om lokaler, herunder retslokale drøftes med den pågældende rejssedommer.

Særligt med henblik på overvejelserne af, om det vil være muligt at stille et af de eksisterende retslokaler til rådighed for rejseholdet bemærkes, at der intet er til hinder for, at bistand af et rejsehold kan begrænses til bestemte dage hver uge således, at et rejsehold i en periode kan bistå flere byretsembeder.

7. Rejsedommerordningen er en forsøgsordning, der skal vurderes nærmere af Retsplejerrådet. Bl.a. af hensyn til rådets muligheder for at foretage denne vurdering vil der i forsøgsperioden blive iværksat forskellige undersøgelser, der nærmere skal belyse resultatet af forsøgsordningen.

PRÆSIDENTERNE FOR ØSTRE OG VESTRE LANDSRET, den 30. juni 1994

Haulrig

Bjarne Christensen

Præsidenten for Vestre Landsret

15. juni 1995

Tillæg til min redegørelse af marts 1995 for forsøgsordningen med rejsedommere ved Vestre Landsret.

1 tiden siden afgivelsen af redegørelsen har der for så vidt angår konstitueret dommer Margit O. Laub været tale om beskikkelser som yderligere dommer ved følgende embeder:

Retten i Esbjerg i perioden 20. februar - 31. maj 1995.

Retten i Herning i perioden siden 1. juni 1995.

Det bemærkes, at Margit O. Laub under sin tjeneste i Esbjerg har afviklet ferie i 1 uge samt gjort tjeneste andetsteds i enkelte dage.

For så vidt angår konstitueret dommer Torben Bybjerg Nielsen har der siden afgivelsen af redegørelsen været tale om beskikkelser som yderligere dommer ved følgende embeder:

Retten i Randers i perioden 20. marts - 31. maj 1995.

Retten i Kolding i perioden siden 1. juni 1995.

Det bemærkes, at Torben Bybjerg Nielsen under sin tjeneste i Randers har afviklet ferie i 2 dage, deltaget i kursus i 4 dage og været sygemeldt i 2 dage.

Om de enkelte af de nævnte beskikkelser kan jeg - i fortsættelse af systematikken i min redegørelse fra marts - oplyse følgende:

I.C. Vedrørende beskikkelsen af en yderligere dommer ved retten i Esbjerg i perioden 20. februar - 31. maj 1995:

Beskikkelsen var foranlediget af, at embedet fortsat havde nogle væsentligt længere **berammelsestider** i borgerlige sager end de gennemsnitlige for alle byretter. Således havde embedet ved udgangen af 1994 en **berammelsestid** i borgerlige sager på fra 3 - 4 måneder evt. mere.

Rejsedommeren har domsforhandlet og afsluttet ca. 25 borgerlige sager samt ca. 30 domsmandssager og enkelte kapitel 81 - sager.

Berammelsestiden i borgerlige sager er herefter nedbragt til ca. 30 - 40 dage.

I.D. Vedrørende beskikkelsen af en yderligere dommer ved retten i Herning siden 1. juni 1995.

Beskikkelsen var foranlediget af ønsket om at undgå forlængede **beram mel** sestider i forbindelse med, at en af embedets faste dommere behandler en meget stor og tidskrævende straffesag.

Embedet har senest anmodet om forlængelse af beskikkelsen til udgangen af august 1995.

II. D. Vedrørende beskikkelsen af en yderligere dommer ved retten i Randers i perioden 20. marts - 31. maj 1995.

Beskikkelsen var foranlediget af, at **embedets berammelsestider** - uanset en væsentlig **nedbringelse** i den senere tid - var længere end de gennemsnitlige berammelsestider for alle byretter.

Rejsedommeren har behandlet 62 straffesager samt 7 borgerlige sager.

Embedet har oplyst følgende om embedets berammelsestider (bortset fra arrestantsager og ægteskabssager):

	1. september 1994	1. marts 1995	1. juni 1995
Borgerlige sager:	100 dage	80 dage	30 dage
Straffesager:	100 dage	80 dage	30 dage

II. E. Vedrørende beskikkelsen af en yderligere dommer ved retten i Kolding siden 1. juni 1995.

Beskikkelsen er foranlediget af et ønske om at undgå forlængede berammelsestider i forbindelse med, at en af embedets dommere er blevet konstitueret som dommer i landsretten.

/

